

กลางจากการหลอกลวงดังกล่าวทำให้ผู้เสียหายทั้งสิบเอ็ดหลงเชื่อและมอบเงินจำนวนต่างๆ ให้แก่จำเลยทั้งสอง ดังนั้น การกระทำของจำเลยทั้งสองจึงเป็นความผิดฐานฉ้อโกง มิใช่ผิดเฉพาะสัญญาทางแพ่งแต่อย่างใด ผู้เสียหายทั้งสิบเอ็ดยอมจ่ายเงินค่าตัวเครื่องบินให้แก่จำเลยทั้งสอง เนื่องจากประสงค์จะเดินทางไปทำงานในประเทศสาธารณรัฐแอฟริกาใต้ตามที่จำเลยทั้งสองรับรอง หากผู้เสียหายทั้งสิบเอ็ดทราบความจริงว่าถูกจำเลยทั้งสองหลอกลวงแล้ว ผู้เสียหายทั้งสิบเอ็ดคงไม่เดินทางไปยังประเทศดังกล่าวและไม่จ่ายเงินค่าตัวเครื่องบินให้แก่จำเลยทั้งสองเป็นแน่ **แม้ผู้เสียหายทั้งสิบเอ็ดได้ใช้ตัวเครื่องบินดังกล่าวเดินทางไปและกลับระหว่างประเทศไทยกับประเทศสาธารณรัฐแอฟริกาใต้ แต่การเดินทางของผู้เสียหายทั้งสิบเอ็ดดังกล่าวมิได้เกิดจากความสมัครใจของตนที่จะเดินทางไปทำงานทำด้วยตนเอง แต่เกิดจากการที่ถูกจำเลยทั้งสองร่วมกันหลอกลวงฉ้อโกง** ดังนั้น เงินค่าตัวเครื่องบินของผู้เสียหายทั้งสิบเอ็ดที่ต้องสูญเสียไปจึงเป็นเงินที่เกิดจากการหลอกลวงของจำเลยทั้งสอง ผู้เสียหายทั้งสิบเอ็ดยอมมีสิทธิที่จะเรียกค่าตัวเครื่องบินดังกล่าวคืน (ฎ.๔๕๐๑/๒๕๔๒)

ผู้เสียหายถอนคำร้องทุกข์ ย่อมทำให้คำขอในส่วนแพ่งของพนักงานอัยการตกไปด้วย

- ความผิดฐานฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๑ เป็นความผิดอันยอมความได้ เมื่อโจทก์ร่วมซึ่งเป็นผู้เสียหายถอนคำร้องทุกข์ก่อนคดีถึงที่สุด สิทธินาคคืออาญามาฟ้องในความผิดฐานดังกล่าวสำหรับจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ย่อมระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๙ (๒) และการที่โจทก์ร่วมถอนคำร้องทุกข์ย่อมเป็นผลให้คำขอในส่วนแพ่งในความผิดฐานฉ้อโกงที่โจทก์ได้ขอให้จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ คืนหรือใช้เงินแก่โจทก์ร่วมตกไปด้วย ประกอบกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๓ และพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.๒๕๒๘ มิได้บัญญัติให้อำนาจพนักงานอัยการโจทก์มีสิทธิยื่นคำขอให้จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ คืนหรือใช้เงินในความผิดฐานร่วมกันหลอกลวงผู้อื่นว่าสามารถหางานในต่างประเทศได้ จึงต้องยกคำขอในส่วนแพ่งของโจทก์สำหรับจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ เสียด้วย (ฎ.๑๙๔๑๒/๒๕๕๓) (ฎ.๑๙๑๖/๒๕๔๗ วินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

ศาลยกฟ้องข้อหาฉ้อโกง พนักงานอัยการโจทก์ย่อมไม่มีสิทธิเรียกทรัพย์สินหรือราคาแทนผู้เสียหาย คำขอส่วนแพ่งของโจทก์ร่วมย่อมตกไปด้วย

- จำเลยทั้งสองร่วมกันนำนาย ธ. มาสมัครเป็นสมาชิกของโจทก์ร่วม โดยแจ้งแก่นาย ท. กรรมการของโจทก์ร่วมว่านาย ธ.คือ นาย บ. บิดาจำเลยที่ ๑ เป็นผู้มีความแข็งแรง เป็นเหตุให้โจทก์ร่วมหลงเชื่อจึงรับนาย บ. เป็นสมาชิก ความจริงแล้วขณะนั้นนาย บ.ป่วยเป็นโรคมะเร็งในลำไส้ ไม่สามารถเดินทางไปไหนมาไหนได้ การหลอกลวงของจำเลยทั้งสองดังกล่าวจึงมีผลเพียงให้โจทก์ร่วมรับนายบุญจันทร์เข้าเป็นสมาชิกเท่านั้น หากทำให้จำเลยทั้งสองได้ทรัพย์สินไปจากโจทก์ร่วมแต่ประการใดไม่ แม้ต่อมาโจทก์ร่วมจะจ่ายเงินสงเคราะห์ให้จำเลยที่ ๑ ไปจำนวน ๙๒,๐๐๐ บาท แต่ก็เนื่องจากนาย บ. ถึงแก่กรรมหาใช่เนื่องจากจำเลยทั้งสองหลอกลวงไม่ การกระทำของจำเลยทั้งสองไม่เป็นความผิดฐานฉ้อโกง และพนักงานอัยการโจทก์ย่อมไม่มีสิทธิเรียกทรัพย์สินหรือราคาแทนโจทก์ร่วมได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๓ **คำขอส่วนแพ่งของโจทก์ร่วมที่ขอถือเอาตามฟ้องของพนักงานอัยการโจทก์ย่อมตกไปด้วย** จึงไม่อาจสั่งให้จำเลยทั้งสองคืนเงินจำนวน ๙๒,๐๐๐ บาท แก่โจทก์ร่วมได้ (ฎ.๓๖๖๗/๒๕๔๒)

แม้ศาลจะพิพากษายกฟ้องฐานฉ้อโกง แต่ยังมีส่วนแพ่งที่จำเลยต้องรับผิดชอบ พนักงานอัยการยังมีอำนาจดำเนินคดีในส่วนแพ่งต่อไปได้

- ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๓ บัญญัติไว้ในคดีฉ้อโกง ถ้าผู้เสียหายมีสิทธิที่จะเรียกทรัพย์สินหรือราคาที่สุดสูญเสียไปเนื่องจากการกระทำผิดคืน เมื่อพนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีอาญา

ก็ให้เรียกทรัพย์สินหรือราคาแทนผู้เสียหายด้วย คดีนี้เมื่อพนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องจำเลยทั้งสามในความผิดฐานฉ้อโกงค่าข้าวเปลือกของโจทก์ร่วมซึ่งเป็นผู้เสียหายที่ ๑๐ เป็นเงิน ๒๓,๘๖๕ บาท และขอให้จำเลยทั้งสามคืนหรือชดใช้เงินจำนวนดังกล่าวให้โจทก์ร่วมด้วยแล้ว แม้ศาลจะพิพากษายกฟ้องในคดีส่วนอาญาแต่เมื่อคำขอส่วนแพ่งเป็นคำขอที่เกี่ยวข้องเนื่องกับคดีอาญาที่โจทก์ฟ้อง ดังนั้น อำนาจของพนักงานอัยการที่จะว่ากล่าวเกี่ยวกับคำขอส่วนแพ่งยังคงมีต่อไป และศาลต้องวินิจฉัยคดีส่วนแพ่งตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายอันว่าด้วยความรับผิดชอบของบุคคลในทางแพ่ง โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าจำเลยทั้งสามต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดหรือไม่ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๗ วรรคหนึ่ง ที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๖ วินิจฉัยว่าพนักงานอัยการไม่มีสิทธิเรียกทรัพย์สินหรือราคาแทนกลุ่มผู้เสียหายรวมทั้งโจทก์ร่วม และไม่วินิจฉัยในคดีส่วนแพ่งจึงเป็นการไม่ชอบ (ฎ.๔๒๗๕/๒๕๕๕)

- ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๗ บัญญัติว่า คำพิพากษาคดีส่วนแพ่งต้องเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายอันว่าด้วยความรับผิดชอบของบุคคลในทางแพ่งโดยไม่ต้องคำนึงถึงว่า จำเลยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดหรือไม่ คดีนี้แม้ศาลจะยกฟ้องคดีส่วนอาญาว่าจำเลยไม่ได้ฉ้อโกงโจทก์ร่วมเนื่องจากขาดเจตนาทุจริต แต่ศาลต้องวินิจฉัยส่วนแพ่งของโจทก์ร่วมตามกฎหมายดังกล่าว การที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ ไม่วินิจฉัยอุทธรณ์ในส่วนแพ่งของโจทก์ร่วมจึงเป็นการไม่ชอบ แต่เมื่อข้อเท็จจริงได้ความเพียงว่า จำเลยได้รับเงินไปจากโจทก์ร่วมคือ เงินค่าเช่าบางส่วน เงินค่าประกันอาคารอุปกรณ์ เงินค่าเช่า และเงินมัดจำค่าน้ำค่าไฟ แต่ทางนำสืบของโจทก์ร่วมและจำเลยนั้น ข้อเท็จจริงไม่ชัดเจนว่าโจทก์ร่วมได้ชำระค่าเช่า นอกจากค่าเช่าล่วงหน้าเท่าใด อาคารและอุปกรณ์เสียหายเพียงใด เงินค่าน้ำและค่าไฟฟ้ามีการค้างชำระหรือไม่เป็นจำนวนเท่าใด และโจทก์ร่วมอยู่ในอาคารพาณิชย์ที่เช่ามานานเท่าใด ศาลไม่อาจที่จะวินิจฉัยจำนวนเงินที่จะต้องรับผิดชอบในส่วนคดีแพ่งว่ามีเพียงใด หากจะเรียกพยานหลักฐานมาสืบเพิ่มเติมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง ก็จะทำให้คดีอาญาเนิ่นช้า ศาลฎีกาเห็นสมควรให้โจทก์ร่วมไปฟ้องคดีแพ่งใหม่ ทั้งนี้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๑ (ฎ.๒๖๑๕/๒๕๕๒)

ศาลจะยกคำขอส่วนแพ่งของพนักงานอัยการเพราะเหตุที่ผู้เสียหายฟ้องจำเลยบางคนเป็นคดีแพ่งและได้ตกลงยอมความกันแล้ว ไม่ได้

- จำเลยทั้งสองร่วมกันฉ้อโกงโจทก์ร่วมได้เงิน ๗๐๐,๐๐๐ บาท ไป ศาลก็ชอบที่จะสั่งให้จำเลยทั้งสองร่วมกันใช้เงินจำนวนนี้คืนให้แก่โจทก์ร่วม เพราะเมื่อร่วมกันกระทำความผิดก็ต้องร่วมกันชดใช้ การสั่งเช่นนี้เป็นการสั่งโดยคำนึงถึงความผิดทางอาญาของจำเลยทั้งสองเป็นสำคัญ ศาลอุทธรณ์จะสั่งยกคำขอของโจทก์ในส่วนนี้โดยคำนึงถึงคดีแพ่งที่โจทก์ร่วมฟ้องจำเลยที่ ๒ ระหว่างดำเนินคดีนี้ และเห็นว่าโจทก์และจำเลยที่ ๒ ได้มีการยอมความกันแล้ว หากจำเลยที่ ๒ ไม่ปฏิบัติ โจทก์ร่วมมีสิทธิขอให้บังคับในคดีแพ่งดังกล่าวได้จึงไม่ถูกต้องเพราะคดีแพ่งดังกล่าวโจทก์ร่วมฟ้องจำเลยที่ ๒ คนเดียว มิได้ฟ้องจำเลยที่ ๑ การที่ศาลอุทธรณ์ยกคำขอของโจทก์ในคดีนี้ที่ขอให้จำเลยที่ ๑ ร่วมรับผิดชอบกับจำเลยที่ ๒ ในการใช้เงินคืน ย่อมทำให้จำเลยที่ ๑ หลุดพ้นความรับผิดชอบไป และข้อเท็จจริงได้ความตามฎีกาของโจทก์ร่วมว่าจำเลยที่ ๒ ยังไม่ยอมชำระหนี้ตามคำพิพากษาคดีแพ่งดังกล่าวและมีทรัพย์สินไม่เพียงพอแก่การบังคับคดีด้วย ย่อมไม่เป็นการยุติธรรมต่อโจทก์ร่วม ศาลฎีกาสมควรแก้ไขเสียใหม่ให้ถูกต้อง โดยให้จำเลยทั้งสองร่วมกันรับผิดชอบในเงินที่จำเลยทั้งสองจะต้องคืนแก่โจทก์ร่วมตามที่ทางพิจารณาได้ความ (ฎ.๔๕๑๕/๒๕๕๒)

เมื่อจำเลยรับสารภาพแล้ว โจทก์ไม่ต้องสืบพยานหลักฐานในคดีส่วนแพ่งอีก

- ในคดีส่วนแพ่งเมื่อโจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยทั้งสองตาม ป.อ. มาตรา ๓๔๑ และมีคำขอให้จำเลยทั้งสองร่วมกันหรือแทนกันคืนหรือใช้เงินแก่ผู้เสียหาย จำนวน ๒,๐๖๐,๐๐๐ บาท ซึ่งเป็นคำขอส่วนแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาที่โจทก์ฟ้อง เมื่อจำเลยทั้งสองให้การรับสารภาพและศาลพิพากษาโดยไม่จำต้องสืบพยานหลักฐานต่อไป ข้อเท็จจริงจึงรับฟังได้ตามฟ้องโจทก์ว่าจำเลยทั้งสองร่วมกันฉ้อโกงเงินผู้เสียหายไปและผู้เสียหายยังมิได้รับเงินคืนจำนวน ๒,๐๖๐,๐๐๐ บาท แม้ระหว่างพิจารณาของศาลชั้นต้นผู้เสียหายแถลงจิตใจเรียกร้องค่าเสียหายจากจำเลยทั้งสองในส่วนแพ่งเป็นเงิน ๔๐๐,๐๐๐ บาท ก็เป็นผลสืบเนื่องจากการที่ผู้เสียหายและจำเลยทั้งสองเจรจาตกลงกันเท่านั้น มิใช่ผู้เสียหายมิได้รับความเสียหายทางแพ่งตามฟ้อง และเมื่อจำเลยทั้งสองไม่ชำระเงินจำนวนดังกล่าวให้แก่ผู้เสียหาย ผู้เสียหายก็แถลงต่อศาลว่าผู้เสียหายยังจิตใจให้จำเลยทั้งสองคืนหรือใช้เงินตามจำนวนที่โจทก์ขอท้ายฟ้อง ดังนี้ โจทก์จึงไม่ต้องสืบพยานหลักฐานในคดีส่วนแพ่งอีก (ฎ.๑๘๐๔๓/๒๕๕๕)

กรณีฉ้อโกงให้ทำนิติกรรมซื้อขายที่ดิน สัญญายอมเป็นโมฆะ คู่กรณีต้องกลับสู่สถานะเดิม ศาลฎีกาได้เคยวินิจฉัยว่า เมื่อโจทก์ร่วมไม่ได้เสนอที่จะคืนที่ดินดังกล่าว ศาลจึงไม่อาจสั่งให้จำเลยทั้งสามร่วมกันคืนเงินแก่โจทก์ร่วมได้ (ฎ.๕๐๔/๒๕๔๓) แต่ต่อมาได้มีคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๑๗๗๖/๒๕๕๓ วินิจฉัยว่า จำเลยจึงต้องคืนเงินให้แก่ผู้เสียหาย ส่วนที่ดินที่จำเลยจดทะเบียนโอนให้แก่ผู้เสียหายแล้วนั้น หากผู้เสียหายไม่โอนที่ดินแปลงดังกล่าวคืนให้จำเลย จำเลยชอบที่จะดำเนินคดีทางแพ่งตามสิทธิของจำเลยต่อไป

- จำเลยที่ ๑ และที่ ๓ ชี้ให้โจทก์ร่วมดูบ้านและที่ดิน จำเลยที่ ๒ มีอาชีพเป็นนายหน้าชักชวนโจทก์ร่วมมาดูที่ดินและรับซื้อฝาก เชื่อว่าจำเลยที่ ๒ ร่วมรู้เห็นด้วย ในลักษณะเป็นตัวการร่วมกันแต่แบ่งงานกันทำ เมื่อที่ดินที่โจทก์ร่วมรับซื้อฝากตามสัญญาขายฝากที่ดินเป็นคนละแปลงกับที่จำเลยทั้งสามร่วมกันหลอกลวงให้โจทก์ร่วมหลงเชื่อ ทั้งไม่มีทวนเฮาส์ปลุกอยู่ จำเลยทั้งสามจึงมีความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกง โจทก์ร่วมรับซื้อฝากที่ดินไว้โดยสำคัญผิดในทรัพย์สินซึ่งเป็นวัตถุแห่งนิติกรรม นิติกรรมยอมเป็นโมฆะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖ คู่กรณีต้องกลับคืนสู่สถานะเดิม จำเลยทั้งสามจะต้องร่วมกันคืนเงินที่รับซื้อฝากไว้ให้แก่โจทก์ร่วมก็ต่อเมื่อโจทก์ร่วมต้องคืนที่ดินที่รับซื้อฝากไว้แก่จำเลยที่ ๑ เมื่อโจทก์ร่วมไม่ได้เสนอที่จะคืนที่ดินดังกล่าว ทั้งไม่ปรากฏว่าโจทก์ร่วมได้ชำระเงินค่าที่ดินที่ซื้อฝากไปเท่าใด ศาลจึงไม่อาจสั่งให้จำเลยทั้งสามร่วมกันคืนเงิน ๔๐๐,๐๐๐ บาท แก่โจทก์ร่วมได้ ชอบที่โจทก์ร่วมจะต้องไปกล่าวในทางแพ่งต่อไป (ฎ.๕๐๔/๒๕๔๓)

- โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดฐานฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๑ ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๓ บัญญัติว่า “คดีลักทรัพย์...ฉ้อโกง...ถ้าผู้เสียหายมีสิทธิที่จะเรียกร้องทรัพย์สินหรือราคาที่เขาสูญเสียไปเนื่องจากการกระทำผิดคืน เมื่อพนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีอาญา ก็ให้เรียกทรัพย์สินหรือราคาแทนผู้เสียหายด้วย” ดังนี้ เมื่อข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่า จำเลยหลอกลวงเอาเงินจำนวน ๘๐,๐๐๐ บาท ของผู้เสียหายไปอันเป็นความผิดฐานฉ้อโกงและโจทก์มีคำขอให้จำเลยคืนเงินจำนวน ๘๐,๐๐๐ บาท ตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๓ ให้อำนาจไว้ จำเลยจึงต้องคืนเงินจำนวน ๘๐,๐๐๐ บาท ให้แก่ผู้เสียหายตามบทบัญญัติดังกล่าว ส่วนที่ดินที่จำเลยจดทะเบียนโอนให้แก่ผู้เสียหายแล้วนั้น หากผู้เสียหายไม่โอนที่ดินแปลงดังกล่าวคืนให้จำเลย จำเลยชอบที่จะดำเนินคดีทางแพ่งตามสิทธิของจำเลยต่อไป (ฎ.๑๑๗๗๖/๒๕๕๓)

พนักงานอัยการไม่มีอำนาจขอให้คืนหรือใช้ราคาทรัพย์สินในความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ และฐานโกงแรงงาน

ประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติความผิดฐานฉ้อโกงและความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ไว้ต่างหมวดกัน มิได้รวมไว้ในหมวดเดียวกันดังกฎหมายลักษณะอาญา และความผิดฐานฉ้อโกงกับฐานโกงเจ้าหนี้ตามประมวลกฎหมายอาญามีองค์ประกอบความผิดต่างกันด้วย จึงเห็นว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๓ มิได้บัญญัติให้อำนาจพนักงานอัยการเรียกทรัพย์สินหรือราคาคืนแทนผู้เสียหายในคดีอาญาฐานโกงเจ้าหนี้ (ฎ.๓๙๒/๒๕๐๖)

- ความผิดฐานฉ้อโกงตาม ป.อ.มาตรา ๓๔๔ พนักงานอัยการไม่มีอำนาจที่จะขอให้จำเลยใช้ค่าแรงงานหรือค่าจ้างที่จำเลยยังไม่จ่ายแก่ผู้เสียหายตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๔๓ เพราะค่าแรงงานหรือค่าจ้างไม่ใช่ทรัพย์สินที่ผู้เสียหายสูญเสียไปเนื่องจากการกระทำผิดของจำเลย แต่เป็นเรื่องที่ผู้เสียหายชอบที่จะไปฟ้องบังคับให้จำเลยชดใช้ทางแพ่ง (ฎ.๓๓๐๓/๒๕๓๑)

การขอให้คืนหรือใช้ราคาทรัพย์สินในความผิดฐานลักทรัพย์

ผู้ร้องมิใช่ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์โดยตรง เพียงแต่อ้างสิทธิในฐานะผู้รับประกันภัยรถยนต์ที่ถูกจำเลยลักไปซึ่งได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายที่ ๒ ผู้รับประกันฯตามสัญญาประกันภัยและมาใช้สิทธิไล่เบี้ยเอาจากจำเลยเท่านั้น ความเสียหายของผู้ร้องที่อ้างว่าได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนไปนั้นจึงเกิดขึ้นจากความรับผิดชอบตามสัญญาประกันภัย มิใช่เกิดจากการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ซึ่งเป็นการกระทำละเมิดของจำเลย สิทธิเรียกร้องความเสียหายของผู้ร้องจึงมิใช่เป็นการเรียกร้องในมูลหนี้ละเมิดเช่นเดียวกับผู้เสียหายทั้งสอง จึงไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอให้บังคับจำเลยใช้ราคาทรัพย์สินที่ผู้ร้องได้ชดใช้ไปตามสัญญาประกันภัยได้ ผู้เสียหายในคดีอาญา หมายถึงบุคคลผู้ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำความผิดฐานใดฐานหนึ่ง ซึ่งคดีนี้ผู้เสียหายในความผิดฐานลักทรัพย์รถยนต์คือผู้เสียหายทั้งสอง และพนักงานอัยการโจทก์มีคำขอท้ายฟ้องเรียกให้จำเลยคืนหรือใช้ราคาแทนแก่ผู้เสียหายทั้งสองเท่านั้น โดยเป็นการเรียกทรัพย์สินหรือราคาแทนผู้เสียหายตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ โดยเฉพาะตามมาตรา ๔๓ และเมื่อพิจารณาประกอบ ป.วิ.อ. มาตรา ๔๔/๑ แล้ว ยิ่งเห็นได้ชัดเจนว่า สิทธิของผู้เสียหายที่จะเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนตามมาตราดังกล่าวเป็นสิทธิเฉพาะตัวโดยแท้ของผู้เสียหายหรือผู้มีอำนาจจัดการแทนตาม มาตรา ๔, ๕ และ ๖ เท่านั้น ผู้เสียหายที่จะถือว่าเป็นเจ้าหนี้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๕๐ จึงหมายถึงผู้เสียหายในคดีอาญาเท่านั้น (ฎ.๘๘๐/๒๕๕๕)

การขอคืนหรือใช้ราคาทรัพย์สิน ในความผิดฐานยักยอก

- โจทก์ร่วมมอบเงินให้จำเลยไว้ใช้จ่ายร่วมกันในครอบครัว การที่จำเลยอ้างว่าโจทก์ร่วมเป็นชาวต่างชาติไม่สามารถเปิดบัญชีได้ จำเลยจึงเปิดบัญชีและฝากเงินในชื่อของจำเลยเพียงคนเดียว ถือได้ว่าจำเลยครอบครองเงินที่โจทก์ร่วมเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย เมื่อโจทก์ร่วมบอกให้จำเลยคืนเงินแต่จำเลยไม่ยอมคืนให้แก่โจทก์ร่วม การกระทำของจำเลยจึงเป็นการเบียดบังยักยอกเอาเงินซึ่งโจทก์ร่วมเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไปเป็นของตนโดยทุจริต จำเลยจึงมีความผิดฐานยักยอก หากใช้เป็นเรื่องผิดสัญญาทางแพ่งเท่านั้นไม่ แต่เมื่อโจทก์ร่วมและจำเลยเป็นเจ้าของร่วมกันในเงินดังกล่าว โจทก์ร่วมจึงมีสิทธิเพียงกึ่งหนึ่งในเงินจำนวนดังกล่าวเท่านั้น (ฎ.๒๒๒๖๗/๒๕๕๕)

- การที่สลากกินแบ่งรัฐบาลถูกรางวัลที่หนึ่งและจำเลยทั้งสองร่วมกันไปรับเงินรางวัลมาแล้ว ย่อมทำให้โจทก์ร่วมหมดโอกาสที่จะได้รับเงินรางวัล เท่ากับว่าโจทก์ร่วมต้องสูญเสียเงินจำนวนนั้นไป เนื่องจากการ

กระทำความผิดของจำเลยทั้งสองโดยตรง โจทก์จึงมีสิทธิขอให้จำเลยทั้งสองร่วมกันคืนหรือใช้เงินเท่าจำนวนเงินรางวัลที่หนึ่งให้แก่โจทก์ร่วมได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๓ แต่ได้ความว่าในการไปขอรับเงินรางวัล จำเลยทั้งสองได้รับเงินมาเพียง ๓,๙๘๐,๐๐๐ บาท เพราะต้องเสียอากรแสตมป์ ๒๐,๐๐๐ บาท จึงชอบที่จำเลยทั้งสองต้องคืนหรือใช้เงินจำนวนเท่าที่ได้รับมาเท่านั้น และโจทก์ร่วมซึ่งได้รับความเสียหายในทางทรัพย์สินอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดของจำเลยทั้งสอง ย่อมมีสิทธิที่จะขอให้บังคับจำเลยทั้งสองใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่โจทก์ร่วม โดยเรียกดอกเบี้ยในจำนวนเงินที่ต้องใช้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๐ ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๔/๑ ได้ (ฎ.๑๑๒๒๔/๒๕๕๕)

- ตามคำฟ้องของโจทก์บรรยายฟ้องในส่วนนี้ว่า จำเลยเปียดบังยักยอกค่าเช่าที่ดินตามแบบภาษีบำรุงท้องที่เลขสำรวจที่ ๒๕๕ รวม ๓ ปี ปีละ ๑๒,๐๐๐ บาท รวมเป็นเงิน ๓๖,๐๐๐ บาท อันเป็นทรัพย์สินมรดก แต่โจทก์มิได้บรรยายฟ้องว่าจำเลยยักยอกที่ดินดังกล่าว แม้โจทก์จะมีคำขอท้ายฟ้องขอให้จำเลยคืนที่ดินแปลงดังกล่าวก็ไม่ถือว่าโจทก์ประสงค์ให้ลงโทษจำเลยในการกระทำความผิดฐานยักยอกที่ดินดังกล่าว โจทก์และโจทก์ร่วมจึงไม่มีสิทธิขอให้ศาลพิพากษาให้จำเลยคืนที่ดินตามแบบชำระภาษีบำรุงท้องที่เลขสำรวจที่ ๒๕๕ แก่กองมรดก (ฎ.๘๙๐๔/๒๕๕๕)

- เมื่อระหว่างวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๒๖ ถึงเดือนพฤษภาคม ๒๕๒๙ ขณะโจทก์ร่วมถูกฟ้องคดีอาญาในความผิดเกี่ยวกับเพศ จำเลยได้รับฝากทรัพย์สินของต่าง ๆ และเงินจำนวนตามฟ้องไว้จากโจทก์ร่วม เมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๒๙ หลังจากพ้นคดีแล้วโจทก์ร่วมไปทวงทรัพย์สินที่ฝากไว้คืนจากจำเลยแต่จำเลยไม่คืนให้แล้ว เห็นว่า กรณีเป็นเรื่องโจทก์ร่วมและจำเลยฝากทรัพย์สินกัน ดังนั้นเงินทั้งหมดที่โจทก์ร่วมฝากไว้จำเลยผู้รับฝากจึงมีสิทธิที่จะนำออกใช้อย่างไรก็ได้ หากจำต้องคืนแก่โจทก์ร่วมให้ครบตามจำนวนเท่านั้น ไม่ปรากฏว่าจำเลยมีเจตนาทุจริต เพียงแต่เมื่อโจทก์ร่วมทวงถามจำเลยไม่คืนให้ จึงเป็นเรื่องที่โจทก์ร่วมจะต้องฟ้องเรียกคืนจากจำเลยในทางแพ่ง การที่จำเลยนำเงินที่รับฝากนั้นออกใช้หรือไม่คืนให้เมื่อถูกทวงถามหาเป็นความผิดอาญาฐานยักยอกไม่ จึงไม่อาจสั่งในคดีนี้ให้จำเลยคืนเงินจำนวนดังกล่าวให้แก่โจทก์ร่วมได้ ส่วนการรับฝากทรัพย์สินอื่นนั้น เมื่อข้อเท็จจริงที่ศาลอุทธรณ์ฟังมาได้ความว่า โจทก์ร่วมทวงถามแล้ว จำเลยไม่คืนให้โดยเจตนาทุจริต จึงเป็นความผิดฐานยักยอก (ฎ.๕๓๐/๒๕๓๔)

- โจทก์ร่วมเป็นนิติบุคคลประเภทห้างหุ้นส่วนจำกัด มีนาย ด. เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ โจทก์ร่วมกับจำเลยเข้าเป็นหุ้นส่วนกันเพื่อทำงานรับเหมาก่อสร้าง เมื่อวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๔๐ บริษัท ท. จำกัด สั่งจ่ายเช็คจำนวนเงิน ๔๖๘,๐๐๐ บาท เพื่อชำระหนี้ค่าก่อสร้างแก่โจทก์ร่วมโดยระบุชื่อโจทก์ร่วมเป็นผู้รับเงิน เมื่อโจทก์ร่วมนำเช็คเข้าบัญชีแล้วนาย ด. ได้เบิกเงินจำนวนดังกล่าวมอบให้แก่จำเลยเพื่อนำไปชำระหนี้ค่าวัสดุก่อสร้างแก่บริษัท จ. จำกัด ถ้ามีส่วนเหลือให้นำไปจ่ายแก่คนงาน แต่จำเลยนำเงินจำนวนดังกล่าวไปแล้วไม่ไปทำงานกับโจทก์ร่วมอีก เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่าจำเลยเอาเงินจำนวน ๔๖๘,๐๐๐ บาท ซึ่งเป็นเงินที่ทั้งโจทก์ร่วมและจำเลยมีกรรมสิทธิ์ร่วมกันในฐานะหุ้นส่วนไป แต่อ้างว่าไม่มีเจตนาทุจริตเพราะจำเลยมีสิทธิได้รับเงินค่าหุ้นและเงินส่วนแบ่งกำไรจากการลงทุนร่วมกัน เห็นว่า เมื่อโจทก์ร่วมและจำเลยเป็นหุ้นส่วนกันเงินที่จำเลยนำไปดังกล่าวเป็นของผู้เป็นหุ้นส่วนร่วมกันจนกว่าจะมีการเลิกการเป็นหุ้นส่วนและมีการชำระบัญชีกัน ดังนั้น แม้จำเลยจะมีความประสงค์จะเลิกเป็นหุ้นส่วนกับโจทก์ร่วมแต่เมื่อยังไม่มีการตกลงเลิกหุ้นทั้งยังไม่มีการชำระบัญชีว่าเงินส่วนนี้จะ เป็นของโจทก์ร่วมและจำเลยมีจำนวนเท่าใด จำเลยจึงไม่มีสิทธิโดยชอบที่จะนำเงินที่เป็นของหุ้นส่วนไปใช้เป็นประโยชน์แก่ส่วนตัวโดยเฉพาะ เมื่อจำเลยนำเงินจำนวนดังกล่าวไปแล้วก็หลบหนีไม่ยอมกลับไปทำงานอีกจนเกือบหนึ่งปีจึงถูกจับกุม พฤติการณ์ดังกล่าวย่อมแสดงให้เห็นว่า จำเลยซึ่งเป็นผู้ครอบครองเงิน

จำนวน ๔๖๘,๐๐๐ บาท ที่โจทก์ร่วมเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยได้เบียดบังเอาเงินจำนวนดังกล่าวนั้นไปเป็นของตนเองโดยทุจริต จำเลยจึงต้องมีความผิดฐานยักยอก ส่วนที่โจทก์ขอให้จำเลยคืนเงินจำนวน ๔๖๘,๐๐๐ บาท แก่โจทก์ร่วม เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า โจทก์ร่วมและจำเลยเป็นหุ้นส่วนกัน จึงเป็นเจ้าของร่วมกันในจำนวนเงินดังกล่าว โจทก์ร่วมจึงมีสิทธิเพียงกึ่งหนึ่งของเงินจำนวนดังกล่าวด้วย (ฎ.๗๐๗๗/๒๕๔๗)

การขอให้คืนหรือใช้ราคาทรัพย์สิน ในความผิดฐานรับของโจร

กรณีที่เจ้าพนักงานจับผู้ต้องหา (จำเลย) ได้พร้อมด้วยทรัพย์สินที่ถูกลักไปบางส่วนเป็นของกลางและผู้เสียหายได้รับทรัพย์สินของกลางคืนไปแล้ว พนักงานอัยการจะขอให้ศาลสั่งให้จำเลยซึ่งกระทำความผิดฐานรับของโจรคืนหรือใช้ราคาทรัพย์สินในส่วนที่ผู้เสียหายยังไม่ได้รับคืนไม่ได้ เพราะความรับผิดทางแพ่งของจำเลยมีอยู่เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความผิดทางอาญารับของโจรเท่านั้น(ฎ.๑๒๗๗๙/๒๕๕๓) แต่หากพนักงานอัยการบรรยายฟ้องว่าจำเลยรับของโจรทรัพย์สินทั้งหมดของผู้เสียหายที่ถูกลักไป และจำเลยให้การรับสารภาพต่อศาล ศาลต้องฟังว่าจำเลยรับของโจรทรัพย์สินทั้งหมดของผู้เสียหายที่ถูกลักไป มิใช่เฉพาะทรัพย์สินของกลางที่ยึดได้จากจำเลย ศาลจึงมีอำนาจสั่งให้จำเลยคืนหรือใช้ราคาทรัพย์สินทั้งหมดที่ถูกลักไปให้แก่ผู้เสียหาย (ฎ.๑๑๖๕๔/๒๕๕๕)

- ที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๙ พิพากษายืนตามศาลชั้นต้นให้จำเลยที่ ๑ คืนหรือใช้ราคาทรัพย์สินที่ยังไม่ได้คืน โดยคำนวณจากราคารถยนต์ ๓๗๐,๐๐๐ บาท หักราคาของกลางที่ได้คืนจำนวน ๑๙๒,๗๑๐ บาท คิดเป็นราคาทรัพย์สินที่ยังไม่ได้คืน ๑๗๗,๒๙๐ บาทนั้น เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่าจำเลยที่ ๑ กระทำความผิดฐานรับของโจร ความรับผิดทางแพ่งของจำเลยที่ ๑ จะต้องมียุเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความผิดทางอาญารับของโจรเท่านั้น เมื่อปรากฏว่าโจทก์ร่วมได้รับของกลางที่จำเลยที่ ๑ รับของโจรไว้คืนไปแล้ว โจทก์จึงไม่มีอำนาจขอให้คืนหรือใช้ราคาในส่วนนี้เพราะ ป.วิ.อ. มาตรา ๔๓ ไม่ได้ให้อำนาจไว้ (ฎ.๑๒๗๗๙/๒๕๕๓)

- แม้โจทก์จะบรรยายฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยฐานลักทรัพย์สินหรือรับของโจร เนื่องจากหลังเกิดเหตุลักทรัพย์สินแล้ว เจ้าพนักงานตำรวจตรวจยึดได้เฉพาะฉนวนไฟฟ้า (เปลือกสายไฟฟ้า) จากจำเลยมิได้ยึดทรัพย์สินของผู้เสียหายที่ถูกคนร้ายลักไปทั้งหมดจากจำเลยก็ตาม แต่โจทก์บรรยายฟ้องในส่วนความผิดฐานรับของโจรว่าจำเลยรับไว้ซึ่งทรัพย์สินของผู้เสียหายที่ถูกคนร้ายลักไปตามฟ้องไว้จากคนร้าย ต้องถือว่าโจทก์ฟ้องว่าจำเลยรับของโจรสายไฟฟ้าของผู้เสียหายตามที่คนร้ายลักไปทั้งหมดด้วย เมื่อจำเลยให้การรับสารภาพข้อหารับของโจร จึงรับฟังได้ตามฟ้องว่าจำเลยรับของโจรสายไฟฟ้างกล่าว เมื่อความรับผิดทางแพ่งของจำเลยเกี่ยวเนื่องกับความผิดทางอาญารับของโจร จำเลยจึงต้องคืนสายไฟฟ้าหรือใช้ราคาทรัพย์สินที่ยังไม่ได้คืนตามคำขอของโจทก์ (ฎ.๑๑๖๕๔/๒๕๕๕)

ภาค ๓

การจัดทำคำฟ้องและการบรรยายฟ้อง

ส่วนที่ ๑ การจัดทำคำฟ้อง

การจัดทำคำฟ้องนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ ที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากคำฟ้องเป็นการเริ่มต้นในการนำคดีไปสู่ศาล ถ้าคำฟ้องชอบด้วยกฎหมายศาลจึงจะรับประทับฟ้อง ถ้าคำฟ้องบกพร่อง หรือไม่ชอบด้วยกฎหมายศาลก็จะไม่รับประทับฟ้อง หรือถ้ารับประทับฟ้องแล้วศาลอาจยกฟ้องโจทก์ได้ ซึ่งหลักในการจัดทำคำฟ้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๘ นอกจากนี้ในการจัดทำคำฟ้องพนักงานอัยการจะต้องยึดถือหลักตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๔๗ ข้อ ๙๔ ด้วย กล่าวคือ

ใช้ภาษาอย่างถูกต้อง ใช้ถ้อยคำกะทัดรัดไม่ฟุ่มเฟือย แต่ต้องไม่ขาดข้อความจนเป็นเหตุให้จำเลยหลงต่อสู้หรือไม่ทราบว่าจะต่อสู้คดีอย่างไร

บรรยายข้อเท็จจริงให้ครบองค์ประกอบความผิดที่ฟ้อง

เมื่อเห็นสมควรและเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ให้บรรยายข้อเท็จจริงในสำนวนการสอบสวนที่เป็นคุณและเป็นโทษแก่จำเลย เพื่อให้ศาลใช้ประกอบดุลพินิจในการกำหนดโทษ การลงโทษ รวมทั้งมาตรการอื่นที่ศาลจะใช้แก่ผู้กระทำความผิดเท่าที่สามารถจะทำได้ เช่น หากปรากฏข้อเท็จจริงในสำนวนการสอบสวนที่เป็นคุณและเป็นเหตุบรรเทาโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๖๔, ๖๕, ๖๖, ๖๗, ๖๘, ๗๒ และ ๗๘ ให้บรรยายฟ้องให้ตรงกับข้อเท็จจริงนั้น ๆ และต้องระบุมাত্রาตั้งกล่าวในคำขอท้ายฟ้องด้วย

ในคดีความผิดต่อส่วนตัวให้บรรยายฟ้องให้ความเห็นว่าผู้เสียหายได้ร้องทุกข์ขอให้นำคดีขึ้นว่ากล่าวแล้ว

ในความผิดบางประเภท ให้บรรยายฟ้องให้ความตามนโยบาย คำสั่ง หรือแนวทางปฏิบัติที่สำนักงานอัยการสูงสุดกำหนดไว้ด้วย

งานจัดทำคำฟ้องนี้ แม้จะมีกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง กำหนดแนวปฏิบัติไว้แล้ว แต่เมื่อปฏิบัติจริงจะพบว่ามีความปัญหาที่ต้องคิดและตัดสินใจภายใต้เวลาอันจำกัดอยู่ตลอดเวลา เพราะในแต่ละคดีมีข้อเท็จจริงและองค์ประกอบของกฎหมายต่างกัน ตรงนี้เป็นเรื่องของทักษะและประสบการณ์ของทั้งผู้ร่างและผู้ตรวจร่างฟ้อง คู่มือการดำเนินคดีอาญา ในส่วนของงานจัดทำคำฟ้องจะเป็นเพียงเครื่องมือชิ้นหนึ่งที่จะช่วยให้สามารถคิดและตัดสินใจ แก้ไขปัญหาในการร่างฟ้องให้สามารถทำการร่างฟ้องได้สะดวก รวดเร็วและถูกต้องยิ่งขึ้นเท่านั้น

ส่วนที่ ๒ หลักในการบรรยายฟ้อง

๒.๑ บรรยายฟ้องให้ถูกต้องตามกฎหมาย

ในการบรรยายคำฟ้องของพนักงานอัยการ สิ่งที่ต้องคำนึงเป็นประการแรก คือ การบรรยายฟ้องให้ถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด โดยบรรยายฟ้องให้ถูกต้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๘ กล่าวคือ ฟ้องต้องทำเป็นหนังสือ และมี

(๑) ชื่อศาลและวันเดือนปี

(๒) คดีระหว่างผู้ใดโจทก์ ผู้ใดจำเลยและฐานความผิด

(๓) ตำแหน่งพนักงานอัยการผู้เป็นโจทก์

(๔) ชื่อตัว นามสกุล ที่อยู่ ชาติและบังคับของจำเลย

(๕) การกระทำทั้งหลายที่อ้างว่าจำเลยได้กระทำความผิด ข้อเท็จจริงและรายละเอียดที่เกี่ยวกับเวลาและสถานที่ซึ่งการกระทำนั้น ๆ อีกทั้งบุคคลหรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องด้วยพอสมควรเท่าที่จะให้จำเลยเข้าใจข้อหาได้ดี

(๖) อ้างมาตราในกฎหมายซึ่งบัญญัติว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิด

- ฟ้องว่าจำเลยกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส และพยายามฆ่า แต่โจทก์ไม่ระบุอ้างมาตรา ๒๘๙ มาในคำขอท้ายฟ้อง กรณีไม่ใช่โจทก์อ้างฐานความผิดหรือบทมาตราผิด แต่โจทก์ไม่ได้อ้างมาตรากฎหมายที่บัญญัติว่า การกระทำนั้นเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๘ ศาลลงโทษจำเลยตามมาตรา ๒๘๙, ๘๐ ไม่ได้ (ฎ. ๓๓๒๓/๒๕๒๗)

- คำฟ้องโจทก์ก็เพียงแต่อ้างเลขมาตราในกฎหมายซึ่งบัญญัติว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิดก็พอ ไม่ต้องอ้างบทกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมในความผิดตามบทมาตราที่ได้อ้างนั้น (ฎ. ๒๖๖๑/๒๕๔๔)

(๗) ลายมือชื่อโจทก์ ผู้เรียง ผู้เขียนหรือพิมพ์ฟ้อง

- ฟ้องที่ไม่มีลายมือชื่อโจทก์เป็นฟ้องที่ไม่ถูกต้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๘ พินากษายกฟ้อง (ฎ. ๑๒๐๗/๒๕๓๒)

๒.๒ บรรยายฟ้องให้ถูกต้องตามแบบของสำนักงานอัยการสูงสุด

คำว่า “แบบ” ในที่นี้หมายถึง รูปแบบคำฟ้องของสำนักงานอัยการสูงสุด และรายละเอียดที่ต้องกล่าวไว้ในคำฟ้อง ซึ่งต้องศึกษาถึงนโยบายคำสั่งหรือแนวทางปฏิบัติของสำนักงานอัยการสูงสุด ดังมีรายละเอียดดังนี้

๑. บรรยายฟ้องโดยยึดหลักในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๘

๒. ใช้ภาษาอย่างถูกต้อง ใช้ถ้อยคำกะทัดรัดไม่ฟุ่มเฟือย แต่ต้องไม่ขาดข้อความจนเป็นเหตุให้จำเลยหลงต่อสู้ หรือไม่ทราบว่าจะต่อสู้คดีอย่างไร

๓. บรรยายข้อเท็จจริงให้ครบองค์ประกอบความผิดที่ฟ้อง

๔. เมื่อเห็นสมควรและเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ให้บรรยายข้อเท็จจริงในสำนวนการสอบสวนที่เป็นคุณและโทษแก่จำเลย เพื่อให้ศาลใช้ประกอบดุลพินิจในการกำหนดโทษ การลงโทษ รวมทั้งมาตรการอื่นที่ศาลจะใช้แก่ผู้กระทำความผิดเท่าที่สามารถจะทำได้ เช่น หากปรากฏข้อเท็จจริงในสำนวนการสอบสวนที่เป็นคุณและเป็นเหตุบรรเทาโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๖๔, ๖๕, ๖๖, ๖๗, ๖๘, ๗๒ และ ๗๘ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๐๐/๒ ให้บรรยายฟ้องให้ตรงกับข้อเท็จจริงนั้น ๆ และต้องระบุมาตราดังกล่าวในคำขอท้ายฟ้องด้วย (หนังสือที่ อส ๐๐๑๖/ ว ๑๓๖ ลงวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๔๖)

๕. บรรยายฟ้องให้ได้ความตามนโยบาย คำสั่ง หรือแนวทางปฏิบัติที่สำนักงานอัยการสูงสุดได้กำหนดไว้ด้วย

๖. ในคดีความผิดต่อส่วนตัว ให้บรรยายฟ้องให้ได้ความว่าผู้เสียหายได้ร้องทุกข์ไว้แล้ว

๗. บรรยายเกี่ยวกับส่วนที่ไม่ใช่การกระทำผิด แต่เกี่ยวเนื่องกับจำเลย ซึ่งมีกฎหมายบัญญัติให้ต้องบรรยายโดยปริยาย มีทั้งเพื่อให้การดำเนินคดีกับจำเลยเป็นไปตามกฎหมายและเป็นการคุ้มครองสิทธิจำเลยด้วย เช่น วันเวลาจับกุมจำเลย หรือได้ตัวจำเลยมาดำเนินคดี วันเวลาควบคุมจำเลย คำให้การจำเลยในชั้นสอบสวนเหตุคัดค้านหรือไม่คัดค้านการปล่อยตัวจำเลยชั่วคราว เป็นต้น (รายละเอียดอยู่ในคู่มือการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ)

หมายเหตุ ข้อ ๑ - ๖ ของตอนที่ ๒ อยู่ในระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๔๗ ข้อ ๙๔

๒.๓ บรรยายฟ้องให้ถูกต้องตามข้อเท็จจริงและใช้ภาษาอย่างถูกต้อง

ในการบรรยายฟ้องของพนักงานอัยการต้องบรรยายฟ้องให้ตรงกับข้อเท็จจริงในสำนวนการสอบสวนและแนวทางในการดำเนินคดี จะนำข้อเท็จจริงนอกสำนวนการสอบสวนมาบรรยายฟ้องไม่ได้ ในประการสำคัญควรนำความเห็นและคำสั่งที่ได้ทำไว้ใน อ.ก. ๔ มาประกอบการพิจารณาในการบรรยายฟ้องด้วย

นอกจากนี้ ตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๔๗ ข้อ ๙๔ กำหนดให้พนักงานอัยการต้อง “ใช้ภาษาอย่างถูกต้อง ใช้ถ้อยคำกะทัดรัด ไม่ฟุ่มเฟือย แต่ต้องไม่ขาดข้อความจนเป็นเหตุให้จำเลยหลงต่อสู้ หรือไม่ทราบว่าจะต่อสู้คดีอย่างไร”

การใช้ภาษาในคำฟ้องต้องให้ถูกต้องตามหลักการใช้ภาษาไทย ทั้งจะต้องรู้จักใช้ภาษากฎหมายให้เหมาะสมด้วย ภาษาที่พนักงานอัยการใช้ในการบรรยายฟ้องมีลักษณะที่แตกต่างจากการเขียนร้อยแก้วทั่วไปและไม่ใช้ภาษาในทางวรรณกรรม หรือบทประพันธ์ เนื่องจากภาษาที่พนักงานอัยการใช้จะเป็นภาษาที่กะทัดรัด แต่ในความสั้นนั้นกลับมีความแจ่มชัดปราศจากช่องโหว่ ซึ่งถ้อยคำเหล่านั้น ส่วนหนึ่งมาจากถ้อยคำที่ใช้ในตัวบทกฎหมาย อีกส่วนหนึ่งมาจากข้อเท็จจริงในสำนวนคดี ซึ่งกล่าวหาว่าจำเลยกระทำความผิดอย่างไร เป็นลักษณะผสมผสานให้ดูกลมกลืนและสุภาพ ทั้งยังเป็นภาษากฎหมายที่เป็นระเบียบเดียวกันโดยตลอด (ศึกษาเพิ่มเติมได้ในคู่มือการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๔)

ส่วนที่ ๓ รายละเอียดการบรรยายฟ้อง

๓.๑ การบรรยายฟ้องที่อ้างว่าจำเลยได้กระทำความผิด

รายละเอียดการบรรยายฟ้องที่สำคัญจะอยู่ในส่วนของกรกระทำทั้งหลายที่อ้างว่าจำเลยได้กระทำความผิด หมายถึงการกระทำที่เป็นองค์ประกอบของความผิด ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๘ (๕) กำหนดให้ต้องมีรายละเอียดพอสมควรให้จำเลยเข้าใจข้อหาได้ดี ไม่คลุมเครือ เรียกกันโดยทั่วไปว่าเป็น “ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิด” ซึ่งในคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินนี้จะมี ความผิดที่เกี่ยวข้องมากมายหลายฐาน แต่ละฐานมีองค์ประกอบของความผิดที่แตกต่างกัน และอาจมีความเกี่ยวพันกับความผิดฐานอื่นตามประมวลกฎหมายอาญา เช่น ความผิดฐานปลอมเอกสาร และเกี่ยวพันกับกฎหมายอื่นด้วย เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔ พระราชบัญญัติจัดงานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. ๒๕๒๘ เป็นต้น ซึ่งต้องบรรยายฟ้องให้เข้าองค์ประกอบของความผิดตามกฎหมายนั้น ๆ ด้วย ฉะนั้น ในการบรรยายฟ้องเกี่ยวกับการกระทำความผิดของจำเลยแต่ละฐานความผิดอย่างไรให้ถูกต้องทั้งตามกฎหมายและระเบียบของสำนักงานอัยการสูงสุด จึงขอให้ศึกษาลักษณะของการบรรยายฟ้องในความผิดฐานต่าง ๆ

๓.๒ การบรรยายฟ้องในส่วนที่ไม่ใช่การกระทำผิด

คำฟ้องของสำนักงานอัยการสูงสุด ซึ่งนอกจากจะต้องบรรยายฟ้องให้ถูกต้องครบถ้วนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๘ แล้ว ยังจะต้องบรรยายในส่วนที่ไม่ใช่การกระทำผิดซึ่งมีอยู่หลายลักษณะ ได้แก่

- วัน เวลาจับกุมจำเลย หรือได้ตัวจำเลยมาดำเนินคดี
- ของกลาง
- การสอบสวนที่ชอบ
- คำให้การจำเลยในชั้นสอบสวน
- การควบคุมจำเลยระหว่างสอบสวน การปล่อยชั่วคราว
- การขอให้ศาลเปิดตัวจำเลย หรือการส่งตัวจำเลยมาศาลพร้อมฟ้อง
- การขอให้ศาลเปิดตัวจำเลยมาจากที่คุมขัง เลขที่คำร้องผิดฟ้อง หรือฝากขัง
- การขอเพิ่มโทษ บวกโทษ นับโทษต่อ วิธีการเพื่อความปลอดภัย
- เหตุคัดค้านการปล่อยชั่วคราว
- การบรรยายฟ้องการร้องทุกข์ในความผิดต่อส่วนตัว
- การบรรยายฟ้องตามนโยบาย
- การบรรยายขอให้ศาลลงโทษสถานหนัก หรืออื่นๆ ที่ต้องการให้ศาลทราบเพื่อประกอบในการใช้

ดุลพินิจ

- คำขอท้ายคำฟ้อง

ลักษณะต่างๆ เหล่านี้ เป็นสาระสำคัญเกี่ยวกับตัวจำเลยซึ่งกฎหมายบังคับโดยอ้อมให้ต้องบรรยายประกอบในการดำเนินคดี เพื่อให้การพิจารณาของศาลดำเนินต่อไปโดยไม่ติดขัด และไม่ต้องสอบถามโจทก์อีกกับเพื่อให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการลงโทษจำเลยให้เป็นไปโดยเหมาะสมแต่หากโจทก์ไม่บรรยายในฟ้อง ก็มิได้ทำให้ศาลต้องยกฟ้อง เหมือนเช่นกรณีตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ๑๕๘ แต่จะเป็นเหตุขัดข้องในทางดำเนินงานตามกระบวนการยุติธรรมและการลงโทษจำเลยที่เหมาะสม การบรรยายฟ้องในส่วนนี้จะบรรยายต่อจากการกระทำผิดของจำเลยซึ่งมักแยกออกมาเป็นข้อ ๒ หรือ ข้อ ๓ และไม่จำเป็นต้องบรรยายให้ครบถ้วนทุกอย่าง ขึ้นอยู่กับความจำเป็นของแต่ละคดีไป ดังจะได้อธิบายรายละเอียดต่อไปนี้

ลักษณะที่ ๑ วัน เวลาจับกุมจำเลย หรือ ได้ตัวจำเลยมาดำเนินคดี

การระบุวันเวลาที่จับจำเลยได้หรือได้ตัวจำเลยมาดำเนินคดีจะทำให้ทราบถึงวันเวลาที่ควบคุมตัวจำเลย โดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งมีผลต่อการพิจารณาว่าโจทก์ได้ยื่นฟ้องจำเลยภายในกำหนดระยะเวลาฟ้องตามกฎหมายหรือไม่

ในคำฟ้องคดีอาญาทั่วไปจะระบุวันที่จับจำเลยหรือวันที่ได้รับตัวจำเลยมาทำการสอบสวนเท่านั้น แต่ไม่นิยมระบุ “เวลาจับ” เว้นแต่เวลาจับเป็น “เวลาเกิดเหตุ” ด้วย ซึ่งเป็นรายละเอียดที่จะต้องกล่าวไว้ในฟ้องตามข้อบังคับของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๘ (๕) จึงต้องระบุเวลาจับกุมด้วย เช่น ความผิดฐานรับของโจร เป็นต้น

ลักษณะที่ ๒ คำให้การจำเลยชั้นสอบสวน

ในแบบคำฟ้องของสำนักงานอัยการสูงสุดจะมีการบรรยายว่า ในชั้นสอบสวนจำเลยให้การรับสารภาพ หรือปฏิเสธ แต่ไม่นิยมบรรยายให้มากกว่านี้ ทั้งนี้เพื่อให้ศาลได้ทราบว่ามีจำเลยเคยให้การว่าอย่างไรเพื่อประกอบ ในการพิจารณาคดีและประกอบดุลพินิจในการลงโทษจำเลย ซึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ วรรคแรก บัญญัติว่า เมื่อปรากฏว่ามีเหตุบรรเทาโทษ ถ้าศาลเห็นสมควรจะลดโทษไม่เกินกึ่งหนึ่งของโทษ ที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นก็ได้ ซึ่งการที่จำเลยให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวนนั้น เป็นการให้ความรู้แก่ ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาจึงเป็นเหตุบรรเทาโทษอย่างหนึ่ง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ วรรคสอง ซึ่งศาลอาจนำไปลดโทษให้แก่จำเลยได้ จึงต้องบรรยายให้ปรากฏในคำฟ้องให้ศาลรับรู้และเป็น สิทธิที่จำเลยควรได้รับความคุ้มครองจากรัฐเช่นกัน

ลักษณะที่ ๓ ของกลาง

แนวทางการบรรยายเกี่ยวกับของกลางของสำนักงานอัยการสูงสุด

เนื่องจากการริบทรัพย์สินเป็นโทษอย่างหนึ่งและเพื่อให้การปฏิบัติราชการของพนักงานอัยการเกี่ยวกับ ของกลางเป็นไปในแนวทางเดียวกันด้วยความเรียบร้อย ละเอียดรอบคอบและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สำนักงาน อัยการสูงสุดจึงได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินคดีเกี่ยวกับของกลางโดยเฉพาะการบรรยายฟ้อง คดีที่ขอริบของกลางให้พนักงานอัยการปฏิบัติ ดังนี้

๑. ต้องบรรยายโดยละเอียดชัดเจนครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ในบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒, ๓๓, ๓๔ และตามกฎหมายอื่นที่บัญญัติไว้ โดยให้บรรยายฟ้องว่าเจ้าพนักงานยึดได้ทรัพย์สิน ของกลางซึ่งเป็นทรัพย์สินที่ทำหรือมีไว้เป็นความผิด หรือได้ใช้ หรือมีไว้ เพื่อใช้ในการกระทำความผิด หรือได้ใช้ เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด หรือมีไว้เนื่องจากการกระทำความผิด หรือเป็นของเกี่ยวเนื่อง ด้วยความผิด หรือได้ให้เพื่อจูงใจบุคคลให้กระทำความผิด หรือเพื่อเป็นรางวัลในการที่บุคคลได้กระทำความ ผิดอย่างไร หรือในกรณีอื่น แล้วแต่กรณี

๒. คำขอท้ายฟ้องให้อ้างบทมาตราประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒, ๓๓, ๓๔ และบทมาตรากฎหมายอื่นที่บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องริบทรัพย์สินของกลางไว้โดยเฉพาะให้ถูกต้องครบถ้วน

๓. ต้องมีคำขอให้ศาลพิพากษาริบทรัพย์สินของกลางไว้ด้วย ทั้งนี้ให้สอดคล้องกันกับที่ได้เขียนความเห็นไว้ใน อ.ก.๔

(หนังสือ ที่ มท ๑๒๐๓/๑ ลงวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๓๐)

ข้อสังเกต

๑. การบรรยายฟ้องขอริบทรัพย์สินต้องพิจารณาว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับความผิดในคดี ที่ฟ้องหรือไม่ เพราะหากไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับความผิดที่ฟ้องศาลก็ไม่มีอำนาจ

ศาลจะสั่งริบทรัพย์สินที่จำเลยมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดได้ก็ต่อเมื่อมีการกระทำความผิดนั้น และโจทก์ต้องฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดนั้นด้วย เช่น คดีที่โจทก์ฟ้องฐานมีกัญชาไว้ในครอบครองโดย ไม่ปรากฏว่ามีความผิดฐานเสพกัญชาเกิดขึ้น และโจทก์มิได้ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดฐานเสพกัญชา โจทก์จะขอให้ศาลสั่งริบของกัญชา มีดหั่นกัญชา และไม่ขีดไฟที่จำเลยมีไว้เพื่อใช้ในการเสพกัญชาได้ไม่ (คำ พิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๐๑๕/๒๕๓๕, ๓๘๕๓/๒๕๓๖, ๑๘๑๔ /๒๕๔๓ ประชุมใหญ่)

๒. การบรรยายทรัพย์สินของกลางที่เกี่ยวข้อง และไม่เกี่ยวข้องกับคดีที่ฟ้อง

ควรบรรยายทรัพย์สินของกลางที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อคดี แม้ทรัพย์สินของกลางนั้นพนักงานอัยการจะไม่ขอให้ศาลมีคำสั่งริบก็ตาม แต่อาจต้องใช้อ้างในชั้นพิจารณาของศาล เช่น ธนบัตรของกลางที่เจ้าพนักงานใช้ล่อซื้อยาเสพติดให้โทษ หรือทรัพย์สินที่จำเลยใช้กระทำความผิด แต่เป็นของผู้อื่นไม่รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิด ส่วนของกลางรายใดไม่เกี่ยวข้องกับคดีที่ฟ้อง ไม่จำเป็นต้องบรรยายในฟ้อง

๓. การบรรยายของกลางที่ใช้ในการกระทำความผิด แต่ไม่ประสงค์ให้ศาลริบ

หากไม่ต้องการให้ศาลริบของกลางรายใด ไม่ควรระบุกฎหมายให้ศาลริบของกลางนั้นลงไปเป็นคำขอท้ายฟ้อง มิฉะนั้นแล้วศาลอาจใช้ดุลพินิจ ตาม ป.อ. มาตรา ๓๓ สั่งริบของกลางนั้นได้

การบรรยายเกี่ยวกับการจัดการของกลาง

การริบของกลางเป็นโทษอย่างหนึ่ง จึงจำเป็นต้องกล่าวรายละเอียดพอสมควรไว้ในคำฟ้องเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบว่า ขณะฟ้องนั้นของกลางเป็นอยู่อย่างไร เช่น เจ้าพนักงานยังรักษาไว้ หรือเจ้าของได้รับคืนแล้ว หรือหมดไปแล้วเพราะเหตุใด ฉะนั้นหากมีการขอให้ริบของกลางควรบรรยายว่าของกลางนั้นยังดำรงอยู่ มีอยู่ในวิสัยที่ศาลจะสั่งริบได้ด้วย ศาลก็จะมีคำสั่งริบได้ แต่หากของกลางหมดไปแล้ว คำขอให้ริบของกลางย่อมเป็นการพ้นวิสัยที่ศาลจะสั่งริบได้ ในทางปฏิบัติพนักงานอัยการจะบรรยายในคำฟ้องว่า ได้มีการจัดการเกี่ยวกับของกลางอย่างไร เช่น

- ของกลางเจ้าพนักงานเก็บรักษาไว้
- ของกลางผู้เสียหายได้รับคืนแล้ว
- ของกลางหมดไปในการตรวจพิสูจน์ (หรือในการวิเคราะห์)
- ของกลางเหลือจากการตรวจวิเคราะห์ จำนวน.....เจ้าพนักงานเก็บรักษาไว้

คำขอริบของกลาง

ทรัพย์สินของกลางในคดีอาจมีทั้งที่ริบได้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒ - ๓๔ หรือตามกฎหมายอื่น และไม่อาจขอริบได้ เช่น ทรัพย์สินที่เจ้าของไม่รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิด เป็นต้น

คำขอท้ายฟ้องอาจรระบุได้ดังนี้

- กรณีของกลางเป็นทรัพย์สินที่ขอริบได้ทั้งหมด ระบุว่า “ขอริบของกลาง”
- กรณีมีของกลางบางส่วนขอริบและไม่ขอริบ ระบุว่า “ขอริบ.....(เฉพาะทรัพย์สินที่ขอริบ.....) ของกลาง”

ในกรณีที่พนักงานอัยการได้มีคำสั่งให้พนักงานสอบสวนจัดการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๕ วรรคท้ายแล้ว พนักงานอัยการไม่ต้องขอให้ศาลมีคำสั่งคืนของกลางนั้นแก่เจ้าของอีก เพราะเป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการที่จะแจ้งให้พนักงานสอบสวนจัดการตามกฎหมายได้เองอยู่แล้ว การขอให้ศาลมีคำสั่งคืนของกลางนั้นแก่เจ้าของดังกล่าวศาลมักจะยกคำขอนั้น เพราะเป็นอำนาจของเจ้าพนักงานที่จะคืนได้เอง เว้นแต่บางกรณี ของกลางดังกล่าวอาจต้องใช้อ้างส่งเป็นพยานหลักฐานในชั้นพิจารณาของศาล พนักงานอัยการจำเป็นต้องมีคำขอท้ายฟ้องให้ศาลคืนทรัพย์สินของกลางดังกล่าวแก่เจ้าของด้วย เช่น ธนบัตรของกลางของเจ้าพนักงานที่เจ้าพนักงานมอบให้สายลับไปทำการล่อซื้อสิ่งผิดกฎหมายจากจำเลย เป็นต้น เพื่อมิให้ผู้เป็นเจ้าของเดือดร้อนในการยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินของกลางจากศาลในภายหลัง

ของกลางรายได้ที่ประสงค์ให้ศาลริบ พนักงานอัยการต้องมีคำขอริบไว้ด้วยเสมอ มิฉะนั้นศาลจะริบของกลางรายนั้นไม่ได้ เพราะเป็นการพิพากษาเกินคำขอ ขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๒ (ฎีกาที่ ๓๕๙๕/๒๕๔๐)

ลักษณะที่ ๔ การบรรยายคำฟ้องในส่วนการควบคุมและการปล่อยชั่วคราวระหว่างสอบสวน

การควบคุมตัวหรือการปล่อยตัวชั่วคราวจำเลยในระหว่างสอบสวน เป็นส่วนสำคัญอีกส่วนหนึ่งที่ต้องกล่าวไว้ในคำฟ้องเพราะมีผลในการรับฟ้องและรับตัวจำเลยไว้พิจารณาในกรณีที่พนักงานอัยการส่งตัวจำเลยพร้อมฟ้องหรือในกรณีที่จำเลยถูกคุมขังอยู่ในอำนาจศาล ศาลจะได้เบิกตัวจำเลยมาพิจารณาพิพากษาต่อไป

นอกจากนี้ระยะเวลาคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นข้อเท็จจริงที่พนักงานอัยการจะต้องกล่าวไว้ในคำฟ้องด้วย เพื่อให้ศาลทราบว่าจำเลยถูกคุมขังมาก่อนศาลพิพากษาแล้วเท่าใด เพื่อให้หักวันที่ถูกคุมขังออกจากระยะเวลาจำคุกตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๒ หรือให้ศาลได้เห็นว่า จำเลยถูกควบคุมมาพอสมควรแก่ความผิดแล้วจะได้ปล่อยตัวจำเลยไป หรือในกรณีที่ศาลสั่งปรับจำเลย กรณีเช่นนี้ผู้ต้องโทษปรับที่ถูกคุมขังก่อนศาลพิพากษาย่อมได้รับสิทธิตามกฎหมายในการหักจำนวนวันที่คุมขังนั้นออกจากจำนวนเงินค่าปรับ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐

ในคดีศาลแขวง วันและเวลาที่ถูกจับกุมเป็นเงื่อนไขที่พนักงานอัยการจะต้องยื่นฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลภายในกำหนด ๔๘ ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ถูกจับกุมซึ่งจะทำให้ทราบว่า โจทก์ได้ยื่นฟ้องจำเลยภายในกำหนดเวลาฟ้องตามกฎหมายหรือไม่ หากพ้นระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดต้องได้รับอนุญาตจากอัยการสูงสุดก่อนจึงจะฟ้องได้ตามกฎหมาย

เกี่ยวกับระยะเวลาการควบคุมตัวนี้ สำนักงานอัยการสูงสุด ได้เคยตอบข้อหารือกรมตุลาการเป็นแนวทางให้ปฏิบัติ ดังนี้

๑. ในการคำนวณระยะเวลาควบคุม ต้องนับวันเริ่มควบคุมรวมค่านวนเข้าด้วยและให้นับเป็นหนึ่งวันเต็ม โดยไม่ต้องคำนึงถึงจำนวนชั่วโมง

๒. วันควบคุมถัดจากวันเริ่มควบคุม ต้องเป็นระยะเวลาหนึ่งวันเต็มจึงจะนับเป็นหนึ่งวันทำนองเดียวกับผู้ต้องคำพิพากษาให้จำคุก และตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑ วรรคสาม บัญญัติให้ปล่อยตัวในวันถัดจากวันที่ครบกำหนด มิใช่ปล่อยตัวในครบกำหนด และไม่ถือวันที่ถูกปล่อยตัวเป็นวันที่ถูกจำคุกด้วย

๓. ในวันที่ผู้ต้องหาได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว ย่อมไม่ถือว่าเป็นวันที่ถูกควบคุม เพราะมิได้ถูกควบคุมเต็มวัน ตามนัยเหตุผลที่กล่าวในข้อ ๒ และจะใช้วิธีคำนวณนับตามที่กล่าวในข้อ ๑ ก็ไม่ได้ เนื่องจากมิใช่วันเริ่มควบคุมและมีการควบคุมต่อเนื่องในวันต่อไป

๔. การนับวันที่ถูกปล่อยชั่วคราวเป็นวันควบคุมตัวด้วยขัดต่อเหตุผลหลายประการ ดังต่อไปนี้

๔.๑ ถ้าเป็นการปล่อยชั่วคราวโดยมีสัญญาประกัน สัญญาประกันย่อมมีผลใช้บังคับในวันนั้นจะแบ่งเป็นชั่วโมง นาที ไม่ได้ เมื่อในวันนั้นสัญญาประกันมีผลใช้บังคับ ก็เรียกไม่ได้ว่าวันนั้นมีการควบคุมในทางกลับกัน ถ้าถือว่าวันนั้นเป็นวันควบคุมการปฏิบัติตามสัญญาประกันโดยให้มีผลปล่อยตัวผู้ต้องหาไปก็จะกระทำมิได้

๔.๒ ถ้าเป็นกรณีที่ผู้ต้องหาถูกปล่อยตัวในตอนเช้า แต่พอตอนบ่ายนายประกันขอถอนสัญญาประกัน ส่งตัวผู้ต้องหาคืนต่อพนักงานสอบสวน ก็จะไปถือว่าผู้ต้องหาถูกควบคุมตัวเป็น ๒ วัน คือเวลา ก่อนถูกปล่อย ๑ วัน กับเวลาที่ถูกควบคุมใหม่อีก ๑ วัน ทั้งๆ ที่อยู่ในวันเดียวกันนั้นย่อมเป็นไปได้

๔.๓ สรรพคดีอาญาทั้งปวงที่ถูกฟ้องศาล จะต้องหักวันควบคุมออกจากโทษจำคุกหรือปรับ อย่างน้อยคดีละ ๑ วัน เพราะมีการจับจะต้องมีการควบคุม แม้ผู้ต้องหาจะปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกันหรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันในวันเดียวกับวันที่ถูกจับก็ตามเป็นการขัดกับหลักปฏิบัติอาศัยกฎหมายดังกล่าวมา เห็นว่าวันที่ถูกปล่อยชั่วคราวให้พ้นจากการควบคุม ย่อมไม่นับเป็นวันควบคุมเต็มวัน

(ข้อหารื้อ และ คำตอบ)

วิธีการบรรยายฟ้องเกี่ยวกับการควบคุมตัวจำเลย

กรณีที่ ๑ จำเลยไม่ถูกควบคุมตัว

บรรยายว่า “ระหว่างสอบสวนจำเลยไม่ถูกควบคุมตัว เนื่องจากได้รับการปล่อยชั่วคราว โดยมีประกันตัวไป ได้ส่งจำเลยมาศาลพร้อมฟ้องนี้แล้ว”

กรณีที่ ๒ จำเลยถูกควบคุมตัวมาระยะหนึ่งแล้วได้รับการปล่อยชั่วคราว

บรรยายว่า “ระหว่างสอบสวน จำเลยถูกควบคุมตัวตั้งแต่วันที่..... ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยมีประกันตัวไป ได้ส่งจำเลยมาศาลพร้อมฟ้องนี้แล้ว” หรือ “ระหว่างสอบสวนจำเลยถูกควบคุมตัว ๒ วัน แล้วได้รับการปล่อยชั่วคราว ได้ส่งจำเลยมาศาลพร้อมฟ้องนี้แล้ว”

กรณีที่ ๓ จำเลยถูกควบคุมตัวตลอดมาตั้งแต่วันที่ถูกจับ จนถึงวันฟ้อง

บรรยายว่า “ระหว่างสอบสวน จำเลยถูกควบคุมตัวตั้งแต่วันที่ถูกจับตลอดมาขณะนี้จำเลยถูกขังอยู่ตามหมายขังของศาลนี้ ในคดีหมายเลขคำที่ พ...../..... ขอศาลได้โปรดเบิกตัวจำเลยมาพิจารณาพิพากษาต่อไป”

กรณีที่ ๔ จำเลยถูกคุมขังในคดีอื่นแต่อยู่ในอำนาจศาลเดียวกัน

บรรยายว่า “ระหว่างสอบสวนจำเลยไม่ถูกควบคุมตัวในคดีนี้โดยจำเลยถูกขังอยู่ในคดีอาญาหมายเลขคำที่...../.....ของศาลนี้ ขอศาลได้โปรดเบิกตัวจำเลยมาพิจารณาต่อไป”

กรณีที่ ๕ จำเลยถูกขังในคดีอื่นที่เรือนจำซึ่งอยู่ในเขตอำนาจศาลอื่น แบ่งเป็น ๓ กรณี

๕.๑ จำเลยถูกจำคุกในคดีอื่นอยู่ในเรือนจำตามอำนาจของศาลอื่นที่มีคำพิพากษาถึงที่สุด ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๗ บัญญัติให้เรือนจำหรือทัณฑสถานเป็นภูมิลำเนาของผู้ถูกจำคุก ทำให้ศาลที่มีเขตอำนาจเหนือเรือนจำที่ผู้ถูกจำคุกต้องโทษขังอยู่ในอำนาจชำระคดีได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒ (๑) ซึ่งทำให้พนักงานอัยการประจำศาลนั้นฟ้องคดีได้ ในกรณีเช่นนี้คำฟ้องจะบรรยายว่า

“ระหว่างสอบสวนจำเลยไม่ถูกควบคุมตัวในคดีนี้โดยจำเลยถูกควบคุมและเป็นบุคคลคนเดียวด้วยกันกับจำเลยในคดีอาญาหมายเลขคำที่...../.....และคดีอาญาหมายเลขแดงที่...../.....ของศาล..... ซึ่งถึงที่สุดแล้วและขณะนี้ต้องโทษจำคุกอยู่ที่เรือนจำ..... ขอศาลเบิกตัวจำเลยพิจารณาพิพากษาต่อไป” ส่วนใหญ่อัยการใช้อย่างนี้

๕.๒ ในคดีอื่นในเรือนจำซึ่งอยู่อำนาจศาลอื่นที่คดียังไม่ถึงที่สุด กรณีเช่นนี้ถ้าพนักงานสอบสวนไม่สามารถดำเนินการให้ผู้ต้องหาอยู่ในอำนาจศาลที่พนักงานอัยการจะฟ้องได้หรือนำผู้ต้องหามาส่งพร้อมสำนวนได้พนักงานอัยการก็รับสำนวนไม่ได้เพราะขัดกับบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๒ วรรคสาม จนกว่าผู้ต้องหาถูกโอนตัวหรือนำตัวมาได้

๕.๓ กรณีผู้ต้องหาหลายคนกระทำความผิดร่วมกันเป็นคดีเกี่ยวพันกัน และผู้ต้องหาบางคนถูกจำคุกถึงที่สุดตามคำพิพากษาของศาลอื่น กับผู้ต้องหาบางคนถูกคุมขังในคดีอื่นในอำนาจศาลอื่นซึ่งคดียังไม่ถึงที่สุด เมื่อพนักงานสอบสวนได้แยกสำนวนทำความเห็นควรสั่งฟ้องผู้ต้องหาที่ถูกจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดส่งไปยังพนักงานอัยการแล้ว ในกรณีเช่นนี้พนักงานอัยการสามารถฟ้องคดีได้โดยบรรยายในส่วนการควบคุมตัวจำเลยเช่นเดียวกับข้อ ๑

กรณีที่ ๖ จำเลยถูกควบคุมโดยมีพฤติการณ์พิเศษ

จำเลยถูกควบคุมหรือถูกคุมขังตั้งแต่วันถูกจับในคดีอย่างไร ให้บรรยายให้ครบทุกขั้นตอน เช่น จำเลยเป็นทหารถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดด้วยกันกับพลเรือน เมื่อถูกจับแล้วฝ่ายทหารรับตัวไปควบคุมไว้อย่างไร

บางกรณีขณะจับกุมเป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกายซึ่งมีอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลแขวงและนำตัวไปมัดฟ้องและฝากขังต่อศาลแขวง ต่อมาข้อเท็จจริงได้ปรากฏว่าผู้เสียหายทพพลภาพต้องป่วยเจ็บด้วยอาการทุกเขวหนาเกินกว่ายี่สิบวันจึงถูกนำมาดำเนินคดียังศาลอาญาฐานทำร้ายร่างกายเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส โดยพนักงานสอบสวนจะยื่นคำร้องขอปล่อยตัวที่ศาลแขวงแล้วนำมาขอฝากขังยังศาลอาญา พนักงานอัยการจะต้องบรรยายให้ชัดเจนว่าจำเลยถูกควบคุมโดยอำนาจของศาลแขวงแล้วจึงนำมาควบคุมในอำนาจของศาลอาญาเพื่อคุ้มครองสิทธิจำเลยในกรณีศาลนำวันควบคุมไปหักวันต้องโทษตามคำพิพากษา เช่น

“ระหว่างสอบสวนจำเลยถูกควบคุมตัวในความผิดฐานทำร้ายร่างกายตั้งแต่วันที่ถูกจับ และนำตัวไปมัดฟ้องฝากขังต่อศาลแขวงดุสิต ตามคดีหมายเลขดำที่ ผ.๕๔๑๒/๒๕๔๒ ต่อมาวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๒ จึงรับตัวจำเลยมาควบคุมไว้ในคดีนี้ ขณะนี้จำเลยต้องขังอยู่ตามหมายขังของศาลนี้คดีหมายเลขดำที่ ๕๓๒๑/๒๕๔๒ ของศาลเบิกตัวจำเลยมาพิจารณาพิพากษาต่อไป”

ลักษณะที่ ๕ การขอเพิ่มโทษจำเลย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๙ ได้บัญญัติว่า “ถ้าจำเลยเคยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษเพราะได้กระทำความผิดมาแล้ว เมื่อโจทก์ต้องการให้เพิ่มโทษจำเลยฐานไม่เชื่อทนายให้กล่าวมาในฟ้อง

ถ้ามิได้ขอเพิ่มโทษมาในฟ้อง ก่อนมีคำพิพากษาศาลชั้นต้น โจทก์จะยื่นคำร้องขอเพิ่มเติมฟ้อง เมื่อศาลเห็นสมควรจะอนุญาตก็ได้”

การขอเพิ่มโทษจำเลยกรณีจำเลยเคยต้องพิพากษามาแล้วไม่เชื่อทนายและได้กระทำความผิดขึ้นอีกนี้ ในทางปฏิบัติพนักงานอัยการ จะบรรยายข้อเคยต้องโทษและพันโทษของจำเลยไว้ในคำฟ้อง พร้อมทั้งระบุบทมาตราที่ขอให้เพิ่มโทษด้วย เหตุที่พนักงานอัยการโจทก์อ้างบทมาตราที่ขอให้เพิ่มโทษเพราะแต่เดิมศาลฎีกาไม่เพิ่มโทษจำเลยในกรณีที่โจทก์ขอเพิ่มโทษแต่มิได้ระบุอ้างบทมาตราที่ขอเพิ่มโทษ คือ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๘๓/๒๕๔๒ แต่ต่อมาแนวคำพิพากษาศาลฎีกาเปลี่ยนไป กล่าวคือ แม้พนักงานอัยการโจทก์จะไม่ได้ระบุอ้างบทมาตราที่ขอให้เพิ่มโทษไว้ในฟ้องศาลก็ยอมเพิ่มโทษได้เพราะไม่มีกฎหมายบังคับให้ต้องอ้างบทมาตราที่

ขอให้เพิ่มโทษ เพราะตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๘ (๖) นั้น ให้อ้างเฉพาะบท
 มาตรา ซึ่งบัญญัติว่า การกระทำเช่นนั้นเป็นความผิด แต่บทมาตราเรื่องเพิ่มโทษหาใช่เป็นมาตราในกฎหมาย
 ซึ่งบัญญัติว่า การกระทำเช่นนั้นเป็นความผิด หากแต่เป็นให้ลงอาญาผู้กระทำความผิดซ้ำให้หนักขึ้นเท่านั้น
 (คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๔๐/๒๔๘๖, ๙๔๗/๒๕๒๐)

อย่างไรก็ตามแม้จะมีแนวคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยไว้เป็นบรรทัดฐานว่า การบรรยายฟ้องขอให้เพิ่ม
 โทษ ซึ่งโจทก์มิได้อ้างมาตราที่ขอให้เพิ่มโทษ ศาลเพิ่มโทษได้ก็จริงแต่ในทางปฏิบัติเพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหา
 และเป็นข้อเตือนใจในการนำสืบข้อเท็จจริงโทษและพ้นโทษของจำเลย พนักงานอัยการควรระมัดระวังอย่าง
 ขอให้เพิ่มโทษไว้ในคำขอท้ายฟ้องด้วย

หลักเกณฑ์ในการฟ้องขอเพิ่มโทษจำเลย ปรากฏตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๒, ๙๓, ๙๔
 และตามกฎหมายอื่นด้วย เช่น การขอเพิ่มโทษ ตามพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. ๒๔๗๘ มาตรา ๑๔ ทวิ
 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๙๗ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๗๓
 พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๑๓ เป็นต้น ต้องบรรยายข้อเท็จจริงในการขอเพิ่มโทษ
 ให้ครบองค์ประกอบที่กฎหมายกำหนดไว้

ตัวอย่างที่ ๑

การบรรยายขอให้ศาลสั่งเพิ่มโทษและคำขอท้ายฟ้อง (ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๒)

ข้อ ๑. ก่อนคดีนี้จำเลยเคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกมีกำหนด.....ปี.....เดือน.....ฐาน
ตามคดีหมายเลขแดงที่...../.....ของศาล.....ต่อมาเมื่อวันที่.....จำเลยได้กลับมาก่อทำ
 ความผิดคดีนี้อีกภายในเวลาห้าปี นับแต่วันพ้นโทษทั้งคดีก่อนและคดีหลังนี้จำเลยกระทำความผิดขณะมีอายุไม่
 ต่ำกว่าสิบแปดปี และมีใช่เป็นความผิดอันได้กระทำโดยประมาท และความผิดลหุโทษ ของศาลได้โปรดเพิ่มโทษ
 จำเลยตามกฎหมายด้วย

คำขอท้ายฟ้องเพิ่มโทษจำเลยตามกฎหมาย

ตัวอย่างที่ ๒

การบรรยายขอให้ศาลเพิ่มโทษ และคำขอท้ายฟ้อง (ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๓)

ข้อ ๑. ก่อนคดีนี้ จำเลยเคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกมีกำหนด.....ปี.....เดือน (ไม่น้อยกว่า
 หกเดือน) ฐาน.....ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา.....ตามคดีหมายเลขแดงที่...../.....ของศาล
ซึ่งได้พิพากษาเมื่อวันที่.....และจำเลยได้พ้นโทษในคดีดังกล่าวแล้วเมื่อวันที่.....แต่จำเลยได้
 กลับมาก่อทำความผิดในคดีนี้ซ้ำในอนุมาตราเดียวกันอีก ภายในเวลาสามปีนับแต่วันพ้นโทษ ทั้งคดีก่อนและคดี
 นี้จำเลยกระทำความผิดขณะมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปี และมีใช่เป็นความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุ
 โทษ “ขอศาลได้โปรดเพิ่มโทษจำเลยกึ่งหนึ่งตามกฎหมายด้วย”

คำขอท้ายฟ้อง – เพิ่มโทษจำเลยกึ่งหนึ่งตามกฎหมาย

ลักษณะที่ ๖ การขอให้ศาลกำหนดโทษ และบวกโทษจำเลย

การขอบวกโทษเป็นกรณีที่จำเลยเคยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดมาก่อนแต่ศาลรอการ
 กำหนดโทษไว้ หรือศาลพิพากษาลงโทษจำเลยแต่รอการลงโทษไว้ ต่อมาภายในระยะเวลาที่ศาลรอการกำหนด
 โทษไว้ หรือรอการลงโทษ จำเลยได้กระทำความผิดขึ้นอีก พนักงานอัยการต้องขอให้ศาลกำหนดโทษที่รอการ

กำหนดไว้ในคดีก่อนและนำมาบวกเข้ากับคดีหลัง หรือขอบวกโทษที่รอการลงโทษไว้ในคดีก่อนเข้ากับโทษในคดีหลัง แล้วแต่กรณี ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖, ๕๘

แม้ศาลจะมีอำนาจกำหนดโทษในคดีที่รอการกำหนดโทษจำเลยไว้หรือบวกโทษที่รอการลงโทษไว้ในคดีก่อนได้ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๘ หากมีข้อเท็จจริงว่าคดีหลังที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องจำเลย เข้าหลักเกณฑ์ที่จะขอให้ศาลกำหนดโทษหรือบวกโทษที่รอการลงโทษในคดีก่อน เข้ากับโทษในคดีหลังแล้ว พนักงานอัยการต้องบรรยายฟ้องและมีคำขอท้ายฟ้องด้วยเสมอ

ตัวอย่างที่ ๑ บวกโทษที่รอการลงโทษ

ข้อ ๑. ก่อนคดีนี้ จำเลยเคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดของศาล.....ให้จำคุก.....ปี.....เดือน.....ฐาน.....แต่โทษจำคุกศาลให้รอการลงโทษไว้มีกำหนด.....ปี ซึ่งศาลได้พิพากษาเมื่อ.....ปรากฏตามคดีหมายเลขแดงที่...../๒๕..... และภายในเวลาที่ศาลรอการลงโทษจำเลยไว้ดังกล่าว จำเลยกลับมากระทำความผิดในคดีนี้อีก อันมิใช่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ จึงขอศาลได้โปรดบวกโทษจำคุกของจำเลยที่รอการลงโทษไว้ในคดีหมายเลขแดงดังกล่าวเข้ากับโทษของจำเลยในคดีนี้ด้วย

คำขอท้ายฟ้อง บวกโทษของจำเลยในคดีหมายเลขแดงที่...../..... ของศาล.....เข้ากับโทษของจำเลยในคดีนี้ด้วย

ตัวอย่างที่ ๒ บวกโทษที่รอการกำหนดโทษ

ข้อ ๑. ก่อนคดีนี้ จำเลยเคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดของศาล.....ฐาน.....แต่ศาลให้รอการกำหนดโทษไว้มีกำหนด.....ปี ปรากฏตามคดีหมายเลขแดงที่...../๒๕.....เมื่อวันที่..... และภายในเวลาที่ศาลรอการกำหนดโทษจำเลยไว้ดังกล่าว จำเลยกลับมากระทำความผิดในคดีนี้อีก อันมิใช่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ฉะนั้น ขอศาลได้โปรดกำหนดโทษของจำเลยที่รอการกำหนดโทษไว้ในคดีหมายเลขแดงดังกล่าว และนำมาบวกเข้ากับโทษของจำเลยในคดีนี้ด้วย

คำขอท้ายฟ้อง กำหนดโทษของจำเลยในคดีหมายเลขแดงที่...../.....ของศาล.....และบวกเข้ากับโทษของจำเลยในคดีนี้ด้วย

ลักษณะที่ ๗ การขอนับโทษต่อ

การขอนับโทษต่อเป็นกรณีที่จำเลยถูกฟ้องหลายคดี หลายสำนวนและคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลหรือศาลมีคำพิพากษาแล้วแต่อยู่ระหว่างการรับโทษจำคุก สำนักงานอัยการสูงสุดได้กำหนดระเบียบให้พนักงานอัยการปฏิบัติไว้ ดังนี้

“ในคดีซึ่งอาจขอให้ศาลนับโทษจำเลยติดต่อกันหลายสำนวน ให้พนักงานอัยการกล่าวไว้ในฟ้องหรือคำร้องขอเพิ่มเติมฟ้อง โดยอ้างเลขคดีที่ขอให้นับโทษต่อกันไว้ และถ้าคดีได้พิพากษาแล้วให้อ้างเลขคดีแดงด้วย และต้องมีคำขอท้ายฟ้อง ขอให้ศาลสั่งนับโทษต่อด้วย ในกรณีเลขคดีที่ขอให้ศาลนับโทษจำเลยติดต่อกันเป็นเลขคดีคำ ให้พนักงานอัยการตรวจสอบและยื่นคำแถลงก่อนศาลพิพากษาคดีที่มีคำขอให้นับโทษต่อ เพื่อให้ศาลทราบว่าคุณคดีดังกล่าวศาลได้พิพากษาแล้ว โดยระบุเลขคดีแดงด้วย”

“สำหรับกรณีจำเลยถูกฟ้องในวันเดียวกันหลายสำนวน และศาลจะพิพากษาในวันเดียวกัน หากพนักงานอัยการไม่อาจอ้างเลขแดงได้ ให้พนักงานอัยการกล่าวไว้ในฟ้องหรือคำร้องขอเพิ่มเติมฟ้องให้

ชัดเจนว่าจำเลยเป็นคนเดียวกับจำเลยในคดีค่าของศาลใดที่ขอให้ศาลนับโทษต่อและศาลได้พิพากษาในวันเดียวกัน”

(ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีของพนักงานอัยการ ข้อ ๙๗)

ข้อสังเกต

การขอนับโทษต่อควรบรรยายระบุรายละเอียดว่าศาลอื่นได้มีคำพิพากษาลงโทษจำเลยอย่างไรด้วย มิฉะนั้นศาลอาจไม่นับโทษต่อให้ ฎ. ๘๕๗๔/๒๕๔๗ แต่ ฎ. ๒๐๐๓/๒๕๔๗ แม้ไม่ระบุรายละเอียดแต่ศาลก็นับโทษต่อให้

ตัวอย่าง คำฟ้องที่ขอนับโทษต่อ

๑. กรณีคดีที่ขอนับโทษต่อคดีที่ศาลไม่ได้มีคำพิพากษา

ตัวอย่าง “ข้อ ๓ จำเลยเป็นบุคคลเดียวกับจำเลยในคดีหมายเลขดำที่...../.....ของศาล.....ขอศาลได้โปรดนับโทษจำเลยในคดีนี้ต่อจากโทษของจำเลยในคดีดังกล่าวด้วย

คำขอท้ายฟ้อง นับโทษจำเลยในคดีนี้ต่อจากโทษของจำเลยในคดีหมายเลขคดีดำที่...../.....ของศาล.....ด้วย”

๒. กรณียื่นฟ้องหลายสำนวนพร้อมกัน

การยื่นฟ้องจำเลยหลายสำนวนวันเดียวกันและขอนับโทษต่อ คำฟ้องต้องบรรยายให้ศาลทราบด้วยว่าคดีที่ขอนับโทษต่อนั้นได้ยื่นฟ้องในวันเดียวกัน ในกรณีนี้หากจำเลยให้การรับสารภาพทุกสำนวน ศาลจะมีคำพิพากษาให้นับโทษเรียงติดต่อกันไปตามสำนวนที่ศาลมีคำพิพากษาก่อนหลังโดยพนักงานอัยการไม่ต้องแถลงให้ศาลทราบว่าคดีใดมีคำพิพากษาแล้ว แต่ถ้าเป็นกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาไม่พร้อมกัน พนักงานอัยการต้องคอยติดตามว่าคดีสำนวนใดศาลใดศาลได้มีคำพิพากษาแล้ว พนักงานอัยการจะต้องยื่นคำร้องขอเพิ่มเติมฟ้องโดยแจ้งว่าคดีใดศาลพิพากษาแล้วและอ้างหมายเลขคดีแดงด้วย มิฉะนั้นศาลไม่นับโทษต่อให้

คดีที่ศาลจะนับโทษต่อให้จะต้องเป็นคดีที่ศาลพิพากษาแล้วและปรากฏเลขคดีหมายเลขแดง หากเดิมโจทก์บรรยายขอให้นับโทษต่อจากคดีซึ่งเป็นหมายเลขคดีดำ และต่อมากดีนั้นศาลได้พิพากษาแล้วคดีโจทก์จะต้องยื่นคำแถลงต่อศาลพิพากษาให้ทราบว่าคดีดังกล่าวศาลได้พิพากษาแล้วโดยระบุหมายเลขคดีแดงด้วย มิฉะนั้นศาลจะยกคำขอไม่นับโทษต่อให้ แม้คดีดังกล่าวจะอยู่ในศาลเดียวกันก็ตาม เพราะถือว่าเป็นข้อเท็จจริงที่ศาลทราบเองไม่ได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๙๕/๒๕๒๕, ๔๕๖๙/๒๕๒๘)

การขอรวมการพิจารณาพิพากษาคดีหลายสำนวนเข้าด้วยกัน โดยมีจำเลยคนเดียวกันนั้น ให้พนักงานอัยการโจทก์ขอให้นับโทษจำเลยต่อในคดีทุกคดีที่ขอรวมการพิจารณาเข้าด้วยกันหรือจะทำการเป็นคำขอแก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้องแล้วแต่กรณี มิฉะนั้นศาลจะไม่อาจนับโทษต่อให้ได้ ไม่ชอบด้วย ป.วิอาญา มาตรา ๑๙๒ ตาม ฎีกาที่ ๖๒๑๔-๖๒๑๖/๒๕๔๔ และ ๒๒๕๔-๒๒๕๖/๒๕๔๒

กรณีขอนับโทษต่อที่เป็นคดีอยู่ต่างสำนักงาน หากพนักงานอัยการสำนักงานใดสำนักงานหนึ่งทราบว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยมีคดีอยู่ในระหว่างพิจารณาซึ่งอาจมีเหตุให้ขอให้นับโทษต่อได้พนักงานอัยการในสำนักงานนั้นๆ ควร รีบแจ้งเลขคดีรวมทั้งรายละเอียดผลการพิจารณาและผลคำพิพากษา รวมทั้งเลขคดีแดง เท่าที่ปรากฏให้สำนักงานอัยการที่เกี่ยวข้องทราบโดยเร็ว แต่หากคดีอยู่ระหว่างการพิจารณา สำนักงานแต่ละแห่งควรแจ้งเลขคดีดำและผลการพิจารณาไปให้ทราบ ต่อมาเมื่อมีคำพิพากษาก็ควรรีบแจ้งเลขคดีแดงและผลคำ

พิพากษาและรายละเอียดไปให้สำนักงานที่เกี่ยวข้องทราบโดยด่วน เพื่อจะได้รีบยื่นคำร้องต่อศาลได้ทันก่อนมีคำพิพากษา

ตัวอย่าง คำแถลง

ข้อ ๑. ตามคำฟ้องโจทก์ ข้อ..... ระบุว่าจำเลยเป็นบุคคลเดียวกับจำเลยในคดีหมายเลขคำที่...../.....ของศาล.....และขอให้ศาลนับโทษจำเลยในคดีนี้ต่อจากคดีดังกล่าวนั้น บัดนี้คดีดังกล่าวได้มีคำพิพากษาลงโทษจำเลยแล้ว มีกำหนด.....ปี ปรากฏตามคดีหมายเลขแดงที่...../.....จึงแถลงมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอให้ศาลนับโทษจำเลยในคดีนี้ต่อจากโทษของจำเลยในคดีหมายเลขแดงที่...../.....ของศาล.....ด้วย

๓. กรณีคดีที่xonับโทษต่อศาลมีคำพิพากษาแล้ว

ตัวอย่าง ข้อ ๓ จำเลยคดีนี้เป็นบุคคลคนเดียวกันกับจำเลยที่.....ในคดีอาญาหมายเลขคำที่...../.....คดีหมายเลขแดงที่...../.....ของศาล..... ซึ่งมีคำพิพากษาลงโทษจำเลยมีกำหนด.....ปี ขอศาลนับโทษจำเลยในคดีนี้ต่อกับโทษของจำเลยในคดีดังกล่าวด้วย

คำขอท้ายฟ้อง ขอนับโทษของจำเลยในคดีนี้ต่อจากโทษของจำเลยในคดีหมายเลขแดงที่...../.....ของศาล.....เข้ากับโทษของจำเลยในคดีนี้ด้วย

ลักษณะที่ ๘ การคัดค้านการปล่อยชั่วคราว

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๐๙ บัญญัติว่า

“ในกรณีที่จำเลยถูกฟ้องในความผิดมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสิบปีถ้ามีคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวในระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้น ศาลจะต้องถามพนักงานอัยการหรือโจทก์ว่าจะคัดค้านประการใดหรือไม่ ถ้าไม่อาจถามได้โดยมีเหตุสมควร ศาลจะงดการถามเสียก็ได้แต่ต้องบันทึกเหตุนั้นไว้”

ในทางปฏิบัติ อาจเป็นเรื่องไม่สะดวก ถ้าขณะนั้นพนักงานอัยการไม่ได้อยู่ที่ศาล ศาลจะต้องเรียกพนักงานอัยการไปศาลเพื่อสอบถาม หรือบางครั้งศาลอาจให้ผู้ร้องขอปล่อยชั่วคราวนำคำร้องมาให้พนักงานอัยการบันทึกในคำร้องขอปล่อยชั่วคราวนั้นว่าจะคัดค้านหรือไม่เสียก่อน ซึ่งเป็นที่ลำบากแก่ผู้ร้อง ดังนั้น การดำเนินการในการถามพนักงานอัยการดังกล่าวนี้ศาลอาญาและศาลอีกหลายแห่งจะขอความร่วมมือให้พนักงานอัยการบรรยายการคัดค้านหรือไม่คัดค้านการปล่อยชั่วคราวจำเลยลงในคำฟ้องด้วยเพื่อการพิจารณาคำร้องปล่อยชั่วคราวจะได้ดำเนินไปด้วยความรวดเร็ว

แต่ถ้าเป็นกรณีความผิดมีโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสิบปีแล้ว ไม่จำเป็นต้องบรรยายการไม่คัดค้านลงในคำฟ้องก็ได้ เว้นแต่พนักงานอัยการจะมีเหตุคัดค้านการปล่อยชั่วคราวจำเลยในคดีนั้น

เหตุคัดค้านการปล่อยชั่วคราว ได้แก่ มีหลักฐานและมีเหตุอันควรเชื่อว่าจำเลยจะหลบหนีหรือไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน ไม่ว่าโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อม เช่น การทำลายพยานหลักฐานหรือการข่มขู่พยานโจทก์มิให้ไปเบิกความในศาล เป็นต้น โดยควรใส่เหตุผลการคัดค้านไปด้วย เช่น

ตัวอย่างที่ ๑ “ อนึ่ง หากมีการยื่นคำร้องขอปล่อยจำเลยชั่วคราว โจทก์ขอคัดค้านเนื่องจากความผิดที่โจทก์ฟ้องเป็นความผิดฐานหลบหนีเข้ามาในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตหากจำเลยได้รับการปล่อยชั่วคราว จำเลยจะหลบหนีไม่ได้ตัวมาศาลอีกได้ และเมื่อคดีถึงที่สุดจักต้องส่งตัวจำเลยให้เจ้าพนักงานตรวจคนเข้าเมืองดำเนินการต่อไป”

ตัวอย่างที่ ๒ “ อนึ่ง หากมีการยื่นคำร้องขอปล่อยจำเลยชั่วคราว โจทก์ขอคัดค้านเนื่องจากคดีนี้มีจำเลยร่วมกระทำผิดหลายคน และเป็นคดีอุกฉกรรจ์สะเทือนขวัญประชาชนทั่วไปและจำเลยเป็น..... (อาชีวะ) มีอิทธิพลกว้างขวางในสังคมและท้องถิ่น เคยข่มขู่พยานโจทก์มาก่อน หากได้รับการปล่อยชั่วคราวจะทำให้พยานโจทก์เกรงกลัวไม่กล้ามาเบิกความที่ศาล อาจทำให้เสียต่อการอำนวยความยุติธรรมแก่คดีนี้ได้”

กรณีไม่มีเหตุคัดค้านการปล่อยชั่วคราวในคดีความผิดที่อัตราโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่ ๑๐ ปีขึ้นไป บรรยายฟ้องว่า

“อนึ่ง หากมีการยื่นคำร้องขอปล่อยจำเลยชั่วคราว โจทก์ขอให้อยู่ในดุลพินิจของศาล” หรือ “คดีนี้เป็นความผิดอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสิบปี ถ้ามีคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวในระหว่างการพิจารณาของศาล พนักงานอัยการแล้วแต่ศาลจะเห็นสมควร”

ลักษณะที่ ๙ การบรรยายฟ้องในคดีความผิดต่อส่วนตัว

คดีความผิดต่อส่วนตัว ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๑ วรรคสอง บัญญัติห้ามมิให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวน เว้นแต่จะมีคำร้องทุกข์ตามระเบียบการร้องทุกข์ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญที่พนักงานสอบสวนจะต้องดำเนินการให้ปรากฏในสำนวนการสอบสวนและมีระเบียบว่าด้วยดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๔๗ ข้อ ๙๔ (๔) กำหนดว่า “ในคดีความผิดต่อส่วนตัวให้บรรยายฟ้องให้ได้ว่าผู้เสียหายได้ร้องทุกข์ขอให้ดำเนินคดีขึ้นว่ากล่าวแล้ว”

ในทางปฏิบัติของพนักงานอัยการบรรยายว่า

“คดีนี้ผู้เสียหายได้ร้องทุกข์ภายในอายุความตามกฎหมายแล้ว”

การบรรยายข้อความดังกล่าวนี้ พนักงานอัยการจะบรรยายไว้ในช่วงสุดท้ายของคำฟ้อง ทั้งนี้หมายความว่าผู้เสียหายที่แท้จริงได้ร้องทุกข์โดยชอบภายในอายุความตามกฎหมายแล้ว

ข้อสังเกต

การไม่บรรยายว่าผู้เสียหายได้ร้องทุกข์แล้วไม่เป็นเหตุให้ศาลยกฟ้องก็จริง แต่โจทก์ต้องนำสืบให้ได้ว่า ได้มีการร้องทุกข์โดยชอบภายในอายุความตามกฎหมายแล้ว แต่ถ้าบรรยายฟ้องว่าได้มีการร้องทุกข์แล้ว และจำเลยไม่ได้ต่อสู้คัดค้านว่าไม่มีการร้องทุกข์ โจทก์ก็ไม่ต้องนำสืบในเรื่องนี้ (ฎีกาที่ ๓๔๓/๒๔๙๑, ๑๑/๒๕๒๒) แต่อาจเป็นเหตุให้ศาลต้องไต่สวนมูลฟ้องของพนักงานอัยการได้ เพราะศาลไม่ทราบข้อเท็จจริงว่าได้มีการร้องทุกข์แล้วหรือไม่ เพราะตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐, ๑๒๑ พนักงานอัยการไม่มีอำนาจฟ้องคดีที่มีได้มีการสอบสวน ซึ่งคดีความผิดส่วนตัว หากผู้เสียหายไม่ได้ร้องทุกข์ตามระเบียบแล้ว ห้ามมิให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวน

ข้อพึงระวัง

สำนักงานอัยการสูงสุดเคยมีหนังสือแนะนำการปฏิบัติงานของพนักงานอัยการให้ตรวจสอบการร้องทุกข์ของผู้เสียหายในคดีความผิดต่อส่วนตัว ดังนี้

“ให้พนักงานอัยการใช้ความระมัดระวังตรวจสอบเอกสารในสำนวนการสอบสวนในคดีความผิดต่อส่วนตัวให้แน่ชัดว่า บันทึกคำร้องทุกข์เป็นคำร้องทุกข์ที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ กล่าวคือ ผู้เสียหายได้เป็นผู้ร้องทุกข์ด้วยตนเองโดยชอบหรือไม่ หากพิจารณาปรากฏว่ามีบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้เสียหายเป็นผู้ร้องทุกข์ อันเป็นคำร้องทุกข์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ก็ให้ส่งสอบสวนเพิ่มเติมโดยแจ้งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการแก้ไขบันทึก

คำร้องทุกข์ดังกล่าวเสีย โดยจัดให้ผู้เสียหายที่ถูกต้องแท้จริงมาดำเนินการร้องทุกข์ใหม่ตามระเบียบภายในระยะเวลาที่ร้องทุกข์ต่อไปก็จะเป็นเหตุให้ศาลฎีกาหยิบยกมายกฟ้อง”

(หนังสือที่ อส ๐๐๑๘.๓/ว ๑๖๘ ลงวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๓๘)

ลักษณะที่ ๑๐ การบรรยายฟ้องตามนโยบายของสำนักงานอัยการสูงสุด

การบรรยายฟ้องตามนโยบาย ไม่ได้หมายถึง การบรรยายฟ้องที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด แต่จะเป็นการบรรยายให้ศาลเห็นลักษณะและพฤติการณ์แห่งคดีที่จำเลยกระทำความผิดนั้นมีผลกระทบต่อสังคมประเทศหรือสาธารณชนในด้านต่างๆ เพื่อให้ศาลได้ลงโทษจำเลยสถานหนัก โดยอาจเป็นนโยบายของสำนักงานอัยการสูงสุด หรือกระทรวง ทบวง กรมใดขอความร่วมมือพนักงานอัยการในการบรรยายฟ้อง

การบรรยายฟ้องในส่วนนี้ มักจะบรรยายไว้ในตอนท้ายสุดของคำฟ้อง

คดีประเภทต่างๆ ที่มีนโยบายให้บรรยายฟ้องเป็นพิเศษนอกเหนือจากการบรรยายโดยทั่วไปมีดังต่อไปนี้

การดำเนินคดีตามนโยบายของรัฐบาล

ในความผิดฐานข่มขืนแล้วฆ่า การผลิตหรือค้าเฮโรอีนรายใหญ่ และวางเพลิงทำให้เสียหายหนัก ให้พนักงานอัยการอ้างเหตุผลไปในฟ้องด้วยว่า การกระทำความผิดดังกล่าวเป็นภัยต่อสังคมและประชาชนอย่างร้ายแรง รัฐบาลได้มีนโยบายที่จะปราบปรามผู้ละเมิดกฎหมายว่าด้วยการนี้ จึงขอให้ศาลลงโทษแก่จำเลยในสถานหนัก

(หนังสือที่ มท ๑๐๐๑/ว ๓๙ ลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๒๐)

ตัวอย่าง

อนึ่งการกระทำของจำเลยในคดีนี้เป็นภัยต่อสังคมและประชาชนอย่างร้ายแรง รัฐบาลได้มีนโยบายที่จะปราบปรามผู้ละเมิดกฎหมายว่าด้วยการนี้ จึงขอให้ศาลลงโทษแก่จำเลยในสถานหนัก

ลักษณะที่ ๑๑ คำขอท้ายฟ้อง

คำขอท้ายฟ้อง เป็นส่วนสำคัญอีกส่วนหนึ่งที่จะต้องระบุไว้ในฟ้อง ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๒ วรรคแรก บัญญัติว่า ห้ามมิให้ศาลพิพากษา หรือสั่งเกินคำขอและในการทำคำขอท้ายฟ้อง สำนักงานอัยการสูงสุดมีแบบพิมพ์ “คำขอท้ายคำฟ้องอาญา” สำหรับใช้งานโดยเฉพาะ มีลักษณะต่างจากแบบพิมพ์ของศาล ประกอบด้วยเรื่องสำคัญ ๓ ประการ คือ

๑. การอ้างบทกฎหมาย
๒. การขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง และ
๓. การลงชื่อโจทก์ ผู้เรียง ผู้พิมพ์

การอ้างบทกฎหมาย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๘ (๖) บัญญัติให้ต้องอ้างมาตราในกฎหมายซึ่งบัญญัติว่า การกระทำเช่นนั้นเป็นความผิด ซึ่งต่างจากกฎหมายแพ่งที่ไม่ต้องอ้างกฎหมายในคำขอท้ายฟ้อง เหตุที่คำฟ้องคดีอาญาต้องอ้างบทกฎหมายที่บัญญัติว่าการกระทำเป็นความผิดในคำขอท้ายฟ้องก็เพราะประสงค์จะให้จำเลยได้ทราบว่าการกระทำของจำเลยมีกฎหมายที่ใช้ขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิด

และกำหนดโทษไว้ และโทษมีมากน้อยเท่าใดจำเลยจะได้พิจารณาว่าควรรับสารภาพหรือไม่ และยังเป็น การประกันว่าจะไม่ถูกลงโทษหนักกว่าที่กำหนดไว้ในมาตราต่าง ๆ ที่ได้ระบุไว้ในคำฟ้องนั้น

ในทางปฏิบัติของพนักงานอัยการ คำฟ้องต้องระบุชื่อกฎหมาย มาตราซึ่งบัญญัติว่า การกระทำเช่นนั้น เป็นความผิดและมาตราลงโทษ รวมทั้งมาตราอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น ในการขอให้ริบของกลาง อ้างประมวล กฎหมายอาญา มาตรา ๓๒, ๓๓ การกระทำของจำเลยเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน อ้างประมวลกฎหมาย อาญา มาตรา ๙๑ ในความผิดฐานพยายามกระทำผิด อ้างประมวลกฎหมายมาตรา ๘๐, ๘๑, ๘๒ แล้วแต่กรณี ฐานะของจำเลยในการกระทำความผิด เช่น เป็นตัวการ ผู้ก่อ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน อ้างประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ - ๘๗ การกระทำผิดอีกหรือการขอให้ศาลเพิ่มโทษจำเลยอ้างประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๒ ๙๓ การกระทำโดยประมาทอ้างประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๙ การขอให้ศาลกำหนดโทษ หรือบวกโทษ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๘ และการขอให้ใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย อ้างประมวลกฎหมาย อาญา มาตรา ๓๙-๔๗ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ศาลได้เห็นเจตนาในการฟ้องของโจทก์ชัดเจนยิ่งขึ้น (ฎีกาที่ ๕๙๖๕/๒๕๕๒)

อนึ่งกรณีเป็นความผิดกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบทไม่จำเป็นต้องอ้างประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ ลงไปในฟ้อง เพราะศาลลงโทษอย่างน้อยเป็นกรรมเดียวได้อยู่แล้วแต่มีบางคดีที่การกระทำของ จำเลยอาจเป็นความผิดกรรมเดียวหรือหลายกรรมได้แล้วแต่มุมมองความเห็นจะบรรยายความผิดทั้งหมดนั้น รวมกันไปในฟ้องข้อเดียวกันให้ศาลใช้ดุลพินิจลงโทษจำเลยตามที่เห็นสมควรก็ได้ถึงแม้ว่ากฎหมายจะให้โจทก์ ฟ้องแยกกระทงเรียงกันก็ตาม (ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๐) แต่ถ้าศาลเห็นว่าการกระทำของจำเลยเป็นความผิดหลายกระทงศาลเรียงกระทงลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๑ ได้ (ฎีกาที่ ๖๗๓๐/๒๕๓๒) แต่ถ้าโจทก์ระบุเจาะจงไปว่าการกระทำดังกล่าวเป็นกรรมเดียวหรืออ้างประมวล กฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ ด้วย ศาลต้องลงโทษจำเลยเพียงกรรมเดียวตามประสงค์ของโจทก์ ศาลไม่สามารถ พิพากษาเกินคำขอได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๒

ข้อสังเกต

มีแนวคำพิพากษาฎีกาว่าบทบัญญัติในเรื่อง ตัวการร่วม (ป.อ.มาตรา ๘๓), ความผิดกรรมเดียวหรือ หลายกรรม (ป.อ.มาตรา ๙๐, ๙๑), การขอให้บวกโทษที่รอไว้ (ป.อ.มาตรา ๕๘), การขอให้ริบของกลาง (ป.อ.มาตรา ๓๒, ๓๓) เหล่านี้จะไม่ใช้กรณีกฎหมายบัญญัติว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิด จึงไม่จำเป็นต้องอ้าง มาตราในคำฟ้องด้วย (ฎีกาที่ ๕๙๕/๒๕๑๙, ๗๖๕๓/ ๒๕๔๗, ๒๔๙๒/๒๕๔๐, ๔๐/๒๕๔๖, ๗๖๔/๒๕๐๘, ๔๗๔/๒๔๘๙, ๑๘๑๒/๒๕๔๐, ๒๑๔๓/๒๕๔๕)

๓.๓ วิธีการอ้างมาตรา ในคำฟ้องของพนักงานอัยการ

๑. หลักทั่วไป

วิธีการอ้างมาตราในคำฟ้องของพนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุดไม่ได้วางแนวปฏิบัติไว้ และกฎหมายแต่ละฉบับจะมีระบบการเรียงบทมาตราไม่เหมือนกัน บางฉบับมาตราที่บัญญัติว่าเป็นความผิด จะถูกกำหนดไว้ก่อนบทลงโทษ เช่น พระราชบัญญัติต่าง ๆ ส่วนประมวลกฎหมายอาญา จะบัญญัติบทมาตรา ทัวไปที่ไม่เกี่ยวกับความผิดไว้ก่อน จากนั้นจึงเป็นบทเกี่ยวกับความผิดและกำหนดโทษไว้ในตัว บางมาตราที่เป็น บทฉกรรจ์ที่ทำให้จำเลยต้องรับโทษสูงขึ้นตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๘ (๖) ก็บัญญัติแต่เพียงว่า